

**Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye
Cumhuriyeti tarafından finanse
edilmektedir.**

STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME YÖNETMELİĞİ'NİN UYGULANMASININ DESTEKLENMESİ PROJESİ

Sözleşme N° TR2018 ESOP MI A3 12/CNP/03

FAALİYET 2.1. EĞİTİM İHTİYAÇLARI ANALİZİNİN YAPILMASI RAPORU -FINAL-

KASIM 2019

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI**

**Çevre ve İklim
Eylemi Sektör
Operasyonel Programı**

**ep4sa
mühendislik**

Bu yayının içeriği yalnızca Eptisa Mühendislik liderliğindeki konsorsiyumun sorumluluğundadır ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.

BELGE KONTROL ÇİZELGESİ

Sözleşme Makamı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
Faydalanıcı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
Proje	Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) Yönetmeliği'nin Uygulanmasının Desteklenmesi Projesi
EuropeAid No	TR2018 ESOP MI A3 12/CNP/03
Konu Başlığı	Faaliyet 2.1 Eğitim İhtiyaç Analizinin Yapılması Raporu
Rapor Durumu	Revize edilmiş
Sunum tarihi	Taslak-08.10.2019 Revize- 23. 10. 2019 Final - 05.11.2019
Hazırlayanlar	Martin SMUTNY – Ekip Lideri Mojca HRABAR - Eğitim Uzmanı Michal MUSIL - Kıdemli Yabancı SÇD Uzmanı Gonca KAYNAK - Kıdemli Yerel SÇD Uzmanı Pınar Süren YILMAZ - Kıdemli Yerel SÇD Uzmanı
Kontrol Eden	C. Serdar HAKKAÇIRMAZ - Proje Direktörü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	iv
TABLO LİSTESİ	v
ŞEKİL TABLOSU	v
KISALTMA TABLOSU	1
1. GİRİŞ	2
1.1 GERİ PLAN BİLGİSİ	2
1.2 RAPORUN AMACI	2
2. YAKLAŞIM VE METODOLOJİ	3
2.1 YAKLAŞIM VE METODOLOJİ	3
2.1.1 SEÇİLİ PAYDAŞLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER	3
2.1.2 TÜM HEDEF GRUPLAR İÇİN WEB TABANLI ANKET	4
2.2 ZORLUKLAR	5
3. SONUÇLAR	6
3.1 ALINAN GERİ BİLDİRİMLERE GENEL BAKIŞ	6
3.2 WEB-TABANLI ANKET SONUÇLARININ ÖZETİ	6
3.2.1 KATILIMCI GEÇMİŞLERİ	6
3.2.2 TÜRKİYE'DEKİ ÇEVRESEL VE PLANLAMA BAĞLAMI	10
3.2.3 GEÇMİŞ SÇD TECRÜBELERİ	12
3.2.4 SÇD BİLGİSİ	14
3.2.5 DİĞER	19
3.3 YAPILAN GÖRÜŞMELERİN ÖZETİ	22
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	23
4.1 SONUÇLARA İLİŞKİN GERİ BİLDİRİMLER	23
4.2 SONUÇLARIN SÇD PROJESİNİN UYGULANMASINA YANSIMASI	24
EK-I ÇŞB İLE GERÇEKLEŞTİRİLEN ÇALIŞMA TOPLANTISININ TUTANAKLARI	27
EK-II GÖRÜŞMELERDE YAPILAN ANKETLER	28
EK-III WEB TABANLI ANKET SORULARI	30
EK-IV KİLİT PAYDAŞLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELERİN TUTANAKLARI	38
EĞİTİM İHTİYAÇ ANALİZİ (EİA) VE BOŞLUK ANALİZİ İÇİN KİLİT PAYDAŞLARLA YAPILACAK GÖRÜŞMELERDE KULLANILACAK SORULAR. (MEVCUT DURUM ANALİZİ)	38
EK-V FAALİYET 2.3 KAPSAMINDA TANIMLANAN SÇD ODAK NOKTALARI	65

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: EİA analizinin paydaşlarından oluşan proje faaliyetlerinin hedef grupları	3
Tablo 2: Web tabanlı anketin yapısı	4

ŞEKİL TABLOSU

Şekil 1: İşleri çevresel analiz ve değerlendirme içeren katılımcıların görevleri	9
Şekil 2 Türkiye'de çevre sorunları planlama sürecinde dikkate alınma derecesi	10
Şekil 3: Türkiye'deki hangi sektörlerin, en büyük çevresel etkisi olan plan veya programları uygulamakta olduğuna dair görüşler.....	11
Şekil 4: A Anket katılımcılarının SÇD'ye dair ifadeleri kabul etme dereceleri	13
Şekil 5: SÇD sürecinde yürütülecek faaliyetlerin zorluk seviyelerinin sıralanması.....	15
Şekil 6: SÇD'nin uygulanması için gerekli olan konuların taşıdıkları önem sıralaması	15
Şekil 7: SÇD eğitim sürecinde üzerinde düşünülmesi gereken muhtemel temel zayıflıklar	16
Şekil 8: SÇD sürecinde veriler analiz edilirken karşılaşılabildiği engeller	17
Şekil 9: Çevre sorunları ve yöntemlerinin danışıldığı kaynaklar	18

KISALTMA TABLOSU

AB	Avrupa Birliği
BKAY	Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇSB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
EİA	Eğitim İhtiyaç Analizi
İT	İş Tanımı
KTB	Kültür ve Turizm Bakanlığı
NEP	Nitrat Eylem Planı
SÇD	Stratejik Çevresel Değerlendirme
SM	Sözleşme Makamı
STB	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
TOB	Tarım ve Orman Bakanlığı
UAB	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
Yüklenici	EPTISA Mühendislik – EPTISA Servicios ve Integra Danışmanlık Konsorsiyumu

1. GİRİŞ

1.1 GERİ PLAN BİLGİSİ

Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finansal olarak desteklenen 'Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği'nin Uygulanmasının Desteklenmesi' (aşağıda 'SÇD Projesi' olarak anılacaktır) projesi (1 Numaralı İdari Emir ile) 18 Nisan 2019'da başlatılmıştır.

SÇD Projesinin İş Tanımında ön görüldüğü üzere faaliyet 2.1. 'Eğitim İhtiyaç Analizinin Yapılması' (bundan sonra EİA olarak anılacaktır) "*ülkedeki stratejik çevresel değerlendirmeye dair farkındalık düzeyini ve farklı paydaş grupları için analize ilişkin eğitimler ve çalıştaylar düzenleme ihtiyacını ortaya çıkarabilmelidir. Yüklenicinin hedef gruplarla yürüteceği yüz yüze görüşmeler, ilgili anketler ve benzerlerinin sonuçları eğitim ihtiyaç analizinin temelini oluşturacaktır.*"

Faaliyet 2.1, Temmuz-Eylül 2019 tarihlerinde Yüklenici tarafından Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) ile yakın işbirliği içinde yürütülmüştür. Faaliyet 2.1 faaliyet 1.2 "Mevcut Durum Analizi" ile birlikte yürütülmüş, uygulanan metodolojiyle ilgili detaylar aşağıdaki 2.Bölümde tarif edilmiştir.

1.2 RAPORUN AMACI

Eğitim İhtiyaç Analizinin (EİA) amacı SÇD'ye dair farkındalık edinme, bilgi ve beceri bakımından ilgili hedef gruplarının duydukları ihtiyaçlar hakkında bilgi toplamaktır. Bulgular üniversiteler, STK'lar, meslek odaları ile kamu için düzenlenecek eğitim programlarını, Farkındalık Artırma Çalıştaylarını (faaliyet 2.2, 2.3 ve 2.4) ve AB ülkelerinden birine yapılacak Çalışma Ziyaretinin (faaliyet 2.5) içeriğini şekillendirmek için kullanılacaktır.

Bu taslak raporun amacı, faaliyet 2.1'in sonuçlarını ve bulgularını özetlemek ve ÇŞB (Nihai Alıcı) ile Sözleşme Makamı (SM)'nin yorumlarına sunmaktır.

2. YAKLAŞIM VE METODOLOJİ

2.1 YAKLAŞIM VE METODOLOJİ

EİA SÇD sürecinin paydaşlarından bilgi toplanarak gerçekleştirilmiştir ve bu paydaşlar, Üniversiteler, STK'ler Meslek Odaları ve Kamu için düzenlenecek eğitim programlarının (2.2 ve 2.3 faaliyetleri) ve Farkındalık Artırma Çalıştaylarının (faaliyet 2.4) hedef gruplarıdır. Bu gruplar aşağıda verilmiştir:

Tablo 1: EİA analizinin paydaşlarından oluşan proje faaliyetlerinin hedef grupları

Eğitimler	Farkındalık Artırma Çalıştayları
Ulusal/bölgesel/belediyelere ait planlama kuruluşları	Üniversiteler
Ulusal/bölgesel/belediyelere ait kurumlar	Akademiler
SÇD Uygulayıcıları	Meslek Odaları
	STK'ler

Paydaşların iletişim bilgileri bir önceki projenin iletişim bilgileri, ÇŞB'nin sağladığı iletişim bilgileri, web tabanlı arama ve yüklenicinin diğer projelere ait irtibat bilgilerinden yola çıkılarak toplanmış ve derlenmiştir. İrtibat bilgileriyle ilgili kısıtlamalara karşılaşılan zorluklar hakkındaki bir sonraki bölümde bahsedilecektir.

SÇD ile ilgili kapasitelere dair bilgiler iki çeşit yaklaşım kullanılarak toplanmıştır:

- Seçili paydaşlarla yapılan görüşmeler,
- Tüm hedef gruplar için web tabanlı anket

2.1.1 Seçili paydaşlarla yapılan görüşmeler

Görüşmeler yarı yapılandırılmış olarak tasarlanmıştır ve bu nedenle bir dizi soru hazırlanmış ve soruların her biri görüşülen kimsenin konu hakkında kapsamlı bir cevap vermesini teşvik edecek şekilde tasarlanmıştır. Görüşmeyi yürüten kişinin görüşülen kişinin pek konuşkan olmadığı veya konuya aşina olmadığı durumlarda konuşmayı canlandırabilmesi ve yönlendirebilmesi için bazı soruların alt konulara ayrılması önerilmiştir. Buna ek olarak, seçilmiş görüşülecek kişilerden sektörleriyle ve/veya kurumlarıyla ilgili spesifik bilgiler toplamak için çeşitli spesifik sorular hazırlanmıştır. Anket Ek II'de verilmiştir.

SÇD sürecine dâhil olan kilit kuruluşların bir listesi hazırlanmıştır. Bu listede SÇD Yönetmeliği'nde tanımlandığı üzere SÇD'ye tabi olan plan/programların 5 kilit sektörünün her birinin kilit planlama kuruluşları, seçili devlet kurumları/kuruluşları, STK'lar, akademik çevre, Mühendisler Odası ve SÇD uygulayıcıları bulunmaktadır. ÇŞB, ilgili bölümler ve planlama kuruluşlarında irtibat kurulacak kişiler hakkında bilgi toplama sürecinde önemli bir rol oynamıştır. Hazırlanan ilk liste, sonrasında kişilerin ulaşılabilirlik durumuna ve katılıma duydukları ilgi seviyesine göre daraltılmıştır.

Görüşmeleri yürütecek olan yerel uzmanlara bir dizi talimat ve konferans görüşmeleriyle kısa bir eğitim verilmiştir. İlk görüşmeler hem yerel hem de yabancı bir uzman tarafından birlikte, geri kalan görüşmeler ise yerel uzmanlar tarafından yapılmıştır. Görüşmeler 18 - 26 Temmuz 2019 tarihleri arasında aşağıdaki kurumlarla yapılmıştır:

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü / Sıfır Atık ve Atık İşleme Dairesi Başkanlığı
- Tarım ve Orman Bakanlığı - Su Yönetimi Genel Müdürlüğü,
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü,
- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı - Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü,
- Kültür ve Turizm Bakanlığı - Yatırımlar ve İşletmeler Genel Müdürlüğü/ Yatırım Geliştirme ve Planlama Daire Başkanlığı
- İLBANK,
- Ankara Kalkınma Ajansı,
- Mühendisler Odası,
- STK Biyologları.

Başlangıçta, geçici olarak bir görüşme/odak grubu tasarlanmıştır. Ancak, uluslararası uzmanların ve potansiyel katılımcıların uygunluk durumları dikkate alınarak EİA'nın seçili kilit kuruluşlarla yapılacak kapsamlı görüşmelerle sınırlı tutulmasına karar verilmiştir.

2.1.2 Tüm hedef gruplar için web tabanlı anket

Tüm hedef gruplarının becerilerini ve tutumlarını olabildiğince kapsamlı analiz edebilmek için bir anket hazırlanmıştır. Anket web tabanlı olarak LimeSurvey uygulaması (<https://www.limesurvey.org/>) ile yapılmıştır.

Anketteki sorular kısmen bir önceki Teknik Destek projesine ait EİA temel alınarak ve açılış toplantısında yapılan anketin üzerine yapılandırılmıştır. Soruların yapılandırılması sırasında tüm hedef grupların (ör. planlama kuruluşları, STK'lar, uygulayıcılar, Bölgesel Kalkınma Ajansları) ilgili girdileri sağlayabileceği şekilde özen gösterilmiştir. Anket, E Bölümünde verilmiş olup planlama kurumlarını hedefleyen Boşluk Analizi ile ilgili soruları da içermektedir. Web tabanlı anketin yapısı aşağıdaki tabloda gösterilmiş olup, anket Ek-3'te verilmiştir. Anket Türkçe yapılmıştır.

Tablo 2: Web tabanlı anketin yapısı

Bölüm	Hedef
A. Katılımcıların özgeçmişleri hakkında genel bilgiler	Katılımcıların kurumları, faaliyetleri ve çevresel değerlendirmelere katılımı hakkında bilgiler
B. Türkiye'de çevre ve planlama durumu	Çevre sorunlarının ve çevresel etkiye sahip sektörlerin dikkate alınmasına ilişkin görüş
C. Geçmiş SÇD tecrübeleri	Katılımcının bugüne kadarki SÇD tecrübesi
D. SÇD'ye dair bilgi seviyesi	SÇD süreci bilgisi, süreci etkileyen hususlar, yöntemler, veri toplama, ilgili kurumlar arasındaki işbirliği ve kullanılan bilgi kaynakları.
E. SÇD kapasitesi (boşluk analizi)	Kuruluşlardaki SÇD ile ilgili görevlerin değerlendirilmesi, SÇD için ayrılan insan kaynakları, mali tahsis ve zaman
F. Diğer	Eğitimler için öneriler, eğitimlere / çalıştaylara katılma isteklerinin işareti

Tüm hedef gruplarını içeren ve tüm ülkedeki paydaşları dâhil etmeyi amaçlayan paydaş e-posta adreslerinden bir liste bir araya getirilmiştir. Bu iletişim bilgileri listesi (e-mail adresleri) aşağıdakiler temel

alınarak hazırlanmıştır:

- Önceki projenin (EİA analizi, eğitimler, pilot projeler, diğer etkinlikler) iletişim bilgileri,
- ÇŞB tarafından sağlanan iletişim bilgileri,
- İLBANK'ın sağladığı çeşitli illerden iletişim bilgileri
- Görüşmeler sırasında alınan iletişim bilgileri
- Açılış etkinliğinin katılımcıları

Ankete dâhil edilen 1.066 e-mail adresinden 947'si geçerli çıkmıştır (bkz. Bölüm 3.1). Anket, 22 Ağustos - 21 Eylül 2019 tarihleri arasında uygulanmıştır. Anket, katılımcıların ankette çıkıp sorulara kaldıkları yerden devam ederek daha sonra da cevap verebileceği şekilde ayarlanmıştır. Başlangıçta anketin 3 hafta sürmesi planlanmışsa da ÇŞB'nin 12 Eylül'de 49 ek kişi iletişim bilgisi sağlaması ve bu kişilerin anket katılımcılarına eklenmesiyle bir hafta daha uzatılmıştır.

Anket aracı tarafından geçersiz olarak belirtilen iletişim bilgileri kontrol edilip elde edilen yeni bilgilere göre düzeltilmiştir. Ayrıca bazı katılımcılara telefon ile ulaşıp anketteki mevcut durumları ve ankete olan ilgileri doğrulanmıştır. Katılımcılara her hafta bir kez, son hafta ise iki kez hatırlatma gönderilmiştir.

2.2 ZORLUKLAR

SÇD uygulaması sürecine dâhil olan kuruluşların yapılanmaları oldukça büyük olduğundan ilgili kişi bir yana planlamadan sorumlu ilgili bölümlerle bile temasa geçmek zor olmuştur. Birçok kuruluş henüz SÇD yetkililerini atamamış veya atarken iş pozisyonunun uzun vadeli vizyonunu, iş yükünü ve görevlerini göz önüne almamıştır. Bu durum görüşmelerin düzenlenmesi ve ankete ilgili kişilerin dâhil edilmesi konularında kısıtlamalara yol açmıştır.

Web tabanlı ankete dair esas kısıtlama toplanabilen iletişim bilgilerinin miktarı ve kalitesidir. Önceki projeye ait bazı iletişim bilgileri kişiler işlerini değiştirdiği veya kuruluşlar e-mail adres sistemlerini değiştirdikleri için (kamu kurumları ve özellikle il idareleri) veya artık e-mail adresini kullanmadıkları için (STK'lar) geçersiz hale gelmiştir. İletişim bilgisi veri tabanını güncellemek için mümkün mertebe emek sarf edilmiştir. Bununla birlikte, iller, STK'lar ve uygulayıcılar, bu hedef gruplarındaki paydaşlardan geniş bir veri tabanı oluşturma imkânı olmadığından ankette yeterince temsil edilememiş olabilirler.

Başka bir kısıtlama da bazı kuruluşlarda web tabanlı anketin dâhili bilgi işlem sistemleri tarafından engellenmesidir. Söz konusu kısıtlama İLBANK'ta yaşanmıştır ancak İLBANK'ın kilit çalışanlarıyla görüşmeler yapılarak EİA sayesinde görüşleri ve SÇD'ye dair temel sorunları elde edilebilmiştir.

Proje, akademik çevrenin yeni bilgiler üretmesini desteklemek amacıyla çalıştaylara dâhil edilmesini şart koşturmuştur. Ancak, çevre yönetimi ve çevre değerlendirmesi üzerine olan akademik dersler incelendiğinde akademik derslerin hiçbirinin SÇD'yi işlemediği görülmüştür. Bu durum, bu alanda hiçbir sistematik araştırmanın yapılmadığını ve bu nedenle geleceğin potansiyel SÇD uygulayıcıları ya da SÇD yöneticileri olan öğrencilere aktarılan bilgilerin eksik olduğunu ortaya koymuştur. Çalıştay gündemleri hazırlanırken bu durum göz önünde bulundurulmalıdır.

3. SONUÇLAR

3.1 ALINAN GERİ BİLDİRİMLERE GENEL BAKIŞ

Çeşitli hedef gruplarındaki kuruluşların temsilcileriyle toplamda 10 görüşme gerçekleştirilmiştir. Alınan geri bildirimler bölüm 3.3'te özetlenmiştir.

Web tabanlı ankette dâhil edilen 1.066 e-mail adresinden 947'si geçerli çıkmıştır. Bunun nedeni eski kaynaklardan alınan bazı adreslerin artık aktif olmamasıdır. Ayrıca, anket e-maillerinin 230'u, e-mail sisteminin bilinmeyen e-maillere karşı güvenlik duvarının olması ya da gönderilen e-mail adresi mevcut olsa da düzgün çalışmaması nedenlerinden dolayı geri dönmüştür. E-mail adresleri çok çeşitlidir ve farklı düzenlere sahiptir, bu nedenle e-maillerin geri dönme nedeni İLBANK'a gönderilenler hariç tespit edilememiştir. 35 katılımcı ankete katılmamayı tercih etmiştir.

Sonuç olarak, anketi alan ve katılmayı seçen 682 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların 225'i anket sorularına cevap vermiş ve 103'ü anketi gerçekten tamamlamıştır. Bu, bazı katılımcıların anketi cevaplamaya başladığını ancak bazı nedenlerden dolayı yarım bıraktıkları anlamına gelmektedir. 12 Eylül 2019 tarihinde katılımcı listesine toplam 49 yeni alıcı eklenmiştir ve anket bu kişilere de ulaştırılmıştır.

Oldukça iyi bir yanıt oranı elde edildiği düşünülmektedir.. Genelde, web tabanlı anketler için normal yanıt oranı %10, ortalamanın üstünde çok iyi bir ortalama ise %15'tir. Tüm cevap verenleri (bir soruya da olsa) sayarsak yanıt oranı %32,9, tam yanıt verenlerin oranı ise %15,1'dir ve bu oldukça iyi bir yanıt oranıdır.

3.2 WEB-TABANLI ANKET SONUÇLARININ ÖZETİ

Bu bölüm, anketin A, B, C, D ve F bölümlerindeki sorularla yapılandırılmıştır ve ayrıntılı bir istatistiksel değerlendirme ile uygun yerlerde yapılan yorumlar içermektedir.

3.2.1 Katılımcı geçmişleri

Anketin başlangıç soruları katılımcıların kuruluşlarındaki geçmişlerini, faaliyetlerini ve çevresel değerlendirmelere ne derecede katıldıklarını incelemektedir.

Soru A.1 Kurumunuzun/Kuruluşunuzun Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) ile ne tür bir ilişkisi var?

Cevap	Cevap Sayısı	Oran
Plan ve programların hazırlıklarını koordine ediyor.	11	%6,75
Plan ve programları onaylıyor/kabul ediyor.	47	%28,83
Diğer	90	%55,21
Cevap yok	15	%9,20

Yorum: Katılımcıların sadece üçte biri (% 35,58'i) hazırlıkların koordinasyonu veya plan ve programların onayı üzerinde çalıştıklarını belirtmiştir. Anketin, sadece plan ve programların hazırlıklarıyla ilgilenen devlet kurumları yerine farklı hedef gruplarını kapsadığı düşünüldüğünde bu sonuç anlaşılabilir bir hal almaktadır. Katılımcıların yarısından fazlası (%55,21) aşağıda görüldüğü üzere başka faaliyetler de listelemişlerdir:

- SÇD raporlarının hazırlanması (3) ve SÇD sürecinin yürütülmesi (2; cevap veren kişilerden biri SÇD Yönetmeliğini uygulayan Yetkili Makamdandır.),
- ÇED'i yürütmek çevresel etki değerlendirmelerini gözden geçirmek gibi ÇED'e ilişkin çeşitli faaliyetler (3)
- Saha çalışması,
- İzleme ve kontrol işlerini yapmak
- Fon sağlamak, Türkiye'deki planlanan yatırım süreçleri için Yatırım Ofisi (2),
- Bir STK olarak SÇD uygulamasını denetlemek ve kamuoyunu bilgilendirmek (3),
- Bir endüstri bölgesinin yönetimi,
- Turizm Merkezlerini onaylamak,
- Planlar ve programlara dair görüş sunmak (3),
- Onaylı plan ve programların yürütülmesi,
- Plan ve program hazırlıkları komisyonunun bir üyesi olmak(3),
- Uluslararası bir kuruluşun üyesi olmak,
- Üniversitede ders vermek (3), örneğin planlama bölümünde,
- Müşavirlik yapmak.

Katılımcıların ikisi cevap olarak hem hazırlıkları koordine ettiklerini hem de plan ve programları onayladıklarını belirtmiştir. Bu durum, programlama döngüsünün çoğunluğuna (planlama ve yürütme) ilgili kuruluşların çalışanlarının bireysel olarak dâhil olduğunu göstermesi sebebiyle ilgi çekicidir.

Cevap veren kişilerin bazıları SÇD süreci ile olan ilişkilerini belirsiz olarak tanımlamış (6) veya kurumları içerisindeki SÇD çalışmalarına dair herhangi bir bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu cevaplar, en azından SÇD planlamasından sorumlu kuruluşlar dışında bu sürecin pek fazla tanınmadığına, bazı bireysel cevaplar ise bu durumun bahsedilen kuruluşların bazı bölümlerinde de görülebildiğine işaret etmektedir.

Plan ve programların hazırlıklarını koordine eden kuruluşlarda çalışan katılımcılardan bu plan/programları, planların ana odaklarını, ne sıklıkta hazırlanıp güncellendiklerini ve onay /kabul prosedürlerini detaylandırmaları istenmektedir (soru A.1.1). Bu soruya 8 katılımcı cevap vermiştir. Bazı cevapların anlaşılması zor olsa da elde edilen bilgiler aşağıdaki gibidir:

- Nitrate Hassas Bölgelerde tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğine karşı önlemleri içeren Nitrat Eylem Planı hazırlanmıştır. Yönetmelik uyarınca gerek görüldüğü takdirde 4 yılda bir revize edilmesi gerekmektedir. Planlama süreci 4-6 ay sürmektedir ve plan Bakanlığın onayı alındıktan sonra duyurulmaktadır.
- Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı 2014 – 2023, Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA) ile koordinasyon halinde yürütülmektedir. Bölgesel gelişmeye yön verecek amaç ve içeriklere sahip stratejik bir belgedir. Kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve özel sektör temsilcilerinin geniş katılımıyla hazırlanmıştır. Plan kapsamında ekonomik, sosyal ve kültürel sektörlere ilişkin detaylı mevcut durum tespitleri yapılarak bölgenin sorun ve olanakları analiz edilmiştir. Kalkınma Ajansları ulusal kalkınma planıyla uyumlu olarak ilk bölge planlarını 5 yıllık planlar şeklinde hazırlamış olsalar da, ikinci kuşak bölge planları bir bakanlık direktifi ile 10 yıllık planlar olarak hazırlanmıştır. Bölge Planı önümüzdeki 10 yıllık süreçte bölgenin kalkınmasına yönelik sosyo-ekonomik gelişme hedeflerini, sektörel öngörülerini, yerleşmelere ilişkin gelişme stratejilerini vizyon, gelişme eksenleri, öncelik, tedbir ve proje bazında belirlemekte ve yönlendirmektedir. 3194 sayılı İmar Kanunun 8. Maddesi gereğince Kalkınma Bakanlığı'ndan alınan yetki doğrultusunda BEBKA tarafından bilimsel verilere dayanan ve

katılımcı bir anlayışla hazırlanan Bursa Eskişehir Bilecik 2014-2023 Bölge Planı Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu tarafından 30.12.2014 tarihinde onaylanmıştır.

- Stratejik Plan, Performans Programı ve Faaliyet Raporu, orta-vadeli yatırımı ve finansman programını planlamak için hazırlanmaktadır. Performans Programı uygulaması yıllık uygulama hedeflerini ve başarısını takiben hazırlanırken Stratejik Plan beş yılda bir hazırlanmaktadır: Bu belgeler Koordinasyon birimi tarafından hazırlanmakta, üst yönetim tarafından onaylanmakta ve belediye meclisi tarafından kabul edilmektedir.
- Ankete katılan Uşak Deri (Karma) Organize Sanayi Bölgesi Müdürü, çevre mevzuatı ile uyumlu bir şekilde atıksu arıtma tesisinin verimli ve periyodik işletimi gibi konulara yönelik çalışmaların koordinasyonunu ve bölgedeki arıtma çamurunun ve sanayi atıklarının bertarafını sağlamaktadır. Atıksu arıtma tesisindeki arıtma kimyasalları fabrikaların günlük su miktarının ve laboratuvar değerlendirmesinin sonuçlarına dayanılarak kullanılmaktadır. Blowerlar biyolojik atıksu arıtma tesisindeki oksijen seviyesine bağlı olarak kullanılmaktadır. Arıtma çamuru ve sanayi atıklar konularındaki iki projeyi hayata geçirmek için çalışmalar yapılmaya devam etmektedir.
- Su Ürünleri Yetiştiricilik Planı'nın Değerlendirilmesi ve Uygulanması, sürdürülebilir su ürünleri yetiştiriciliği ve mavi ekonominin kapsamındadır. Plan, su ürünü yetiştiriciliğine uygun alanları, barajları ve kara ile denizlerdeki su kaynaklarını hedeflemektedir. Koşullar iyi olduğu takdirde araştırma dönemi hariç planlama süreci yaklaşık bir yıl sürmektedir. Su ürünü yetiştiriciliğinin alanları işletmelere tahsis edilmesi sonrasındaki onay süreci, ilgili kurum ve kuruluşların uzun süren prosedürleri nedeniyle ideal süre olan bir yılı aşabilmektedir.
- İmar Planlarının Değerlendirilmesi. Bu planlar ilgili raporların çevresel etki analizini, diğer tüm kuruluşların görüşlerinin toplanmasını ve bunların Nazım İmar Planları ile Uygulama İmar Planlarına entegre edilmesini gerektirmektedir.

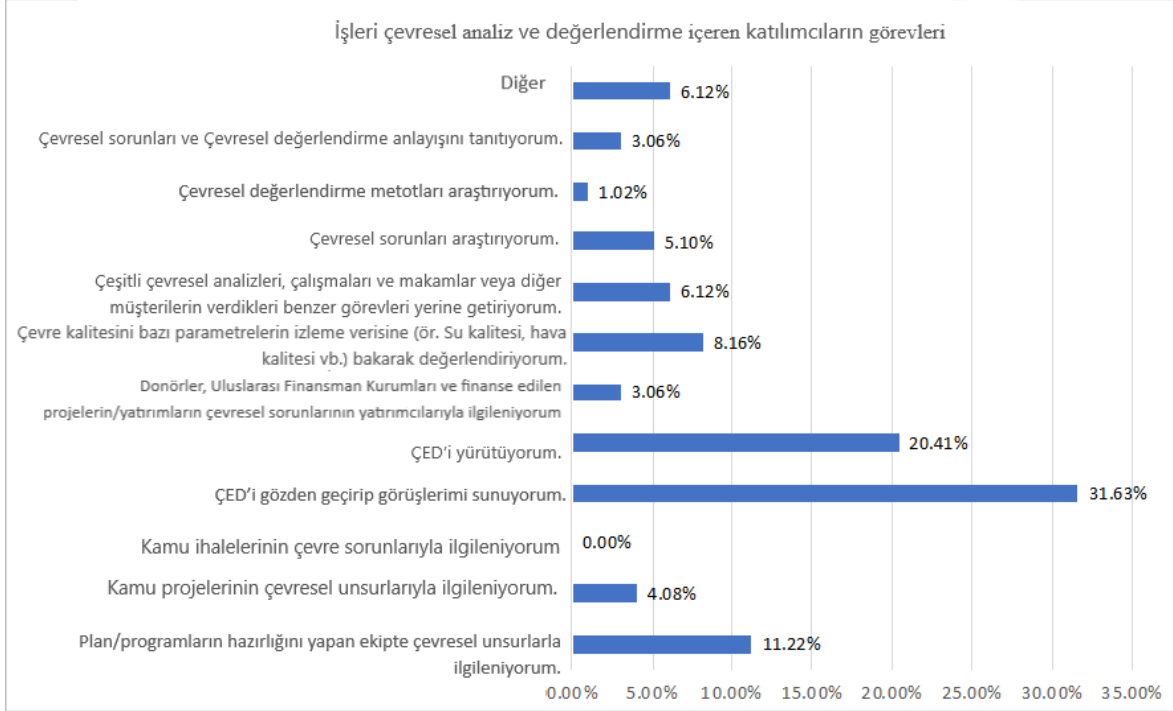
Plan ve programların ayrıntılarını sağlayan altı katılımcı aynı zamanda eleme yönteminin yürütüldüğü cevabını vermişlerdir fakat sadece üç kişi bu cevabı detaylandırmıştır. Cevaplar katılımcıların eleme sürecinin ne olduğu farkındalığına fazla sahip olmadıklarını göstermiştir. Nitrat Eylem Planı için ise, ÇŞB'nin eleme yöntemini uyguladığı net bir şekilde belirtirken, ,Organize Sanayi Bölgesine ait katılımcı iki projenin atık bertarafı (atık yakma, Ekim 2020'ye kadar elektrik santrali kurmak ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ile Uşak Valiliğinin koordinasyonu ile seçilen alanlara düzenli depolama alanları inşa etmek) üzerine yapılan üç yıllık uzun bir çalışmanın sonucu olarak uygulandığı cevabını vermiştir. Su Ürünleri Yetiştiricilik Planından bahsedilmiştir ancak SÇD yükümlülükleri hakkında muhtemelen bir yanlış anlaşılma yaşanmıştır. Eleme için ÇŞB'ye sunulmuştur ve SÇD'ye tabi olmasına karar verilmiştir.

Soru A.2 İşinizde herhangi bir çeşit çevresel analiz veya değerlendirme ile uğraşıyor musunuz?

Cevap	Cevap sayısı	Oran
Evet (E)	98	%60,12
Hayır (H)	52	%31,90
Cevap yok	13	%7,98

Yorum: Katılımcıların üçte ikisinden fazlası işlerinde çevre analizi veya değerlendirmesi türündeki süreçlere

dâhil oldukları cevabını vermişlerdir. Katılımcılardan yaptıkları işlerle ilgili daha fazla bilgi (soru a.2.1 ile) istenmiş ve aralarından seçebilecekleri bazı cevap seçenekleri verilmiştir. Sonuçlar aşağıdaki şekilde görüldüğü gibidir:

Şekil 1: İşleri çevresel analiz ve değerlendirme içeren katılımcıların görevleri

İşleri herhangi bir çeşit çevre analizi veya değerlendirmesi içeren 98 katılımcının 51'i ÇED ile uğraşmakta, neredeyse üçte biri (31 kişi ya da katılımcıların % 31,63'ü) ÇED'i gözden geçirip görüşlerini sunmakta, beşte biri (20 kişi ya da katılımcıların %20,41'i) ise ÇED uygulayıcısıdır. Bu sonuçlar, ÇED'in hedef gruplarınca iyi derece tanındığına işaret eder. Sonuç olarak, eğitimler ve çalıştaylarla SÇD ve EİA arasındaki farkın iyice anlaşıldığından emin olunmalıdır.

98 katılımcının onda biri plan/program hazırlıklarında çevresel unsurlardan sorumluyken katılımcıların yaklaşık %8'i çevre kalitesini izleme verilerini temel alarak değerlendirmektedir. İlginçtir ki, bu katılımcılardan hiç biri kamu ihalelerinin çevreyle uyumluluk sürecine dâhil olmamıştır ve sadece 4'ü kamu projelerinin çevresel unsurlarıyla ilgilenmiştir. Bunun anket katılımcılarının yapısından kaynaklanma ihtimali olsa da aynı zamanda (örneklem alınırken yapılan yanlışlık, yani anket için iletişim bilgisi toplama yoluyla) planlama sürecinin kamu projelerinin ve ilgili kamu ihalelerinin gözetimi/ gereksinimleri gibi "yeşil" kalkınmanın diğer mekanizmalarından oldukça ayrı kaldığını göstermektedir. Benzer şekilde, katılımcılardan sadece 6 kişi çevre sorunlarını araştırmayla ilgilenmekte ve yalnız biri çevresel değerlendirme metotlarını araştırmaktadır. Sonuç itibarıyla, eğitim ve çalıştaylar değerlendirme metotlarının geliştirilmesine, azaltım tedbirleri için çeşitli yaklaşımlardan yararlanılmasına ve plan/programların çevre performansının iyileştirilmesine önem vermelidir.

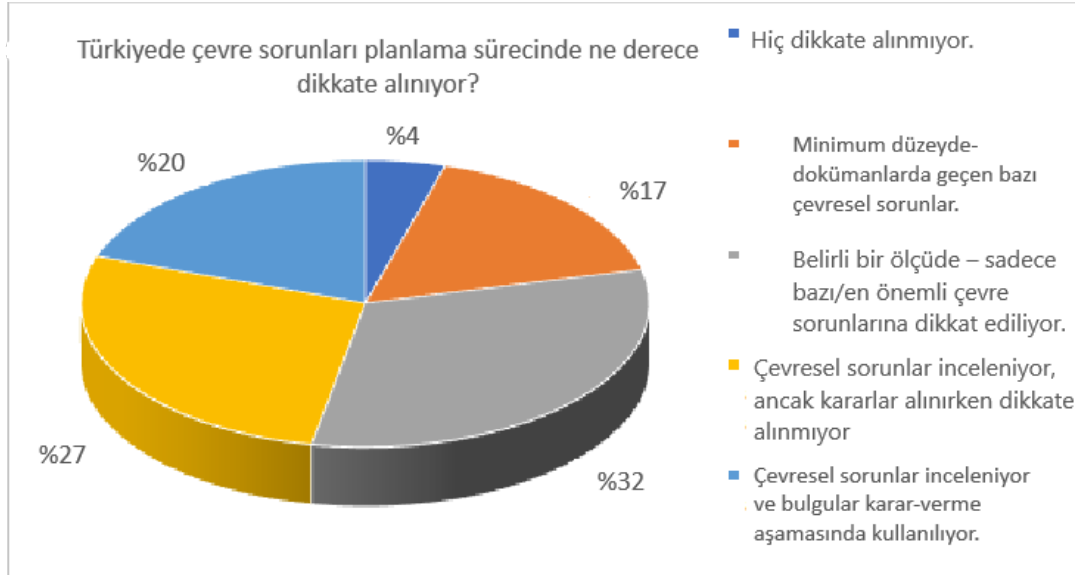
İşleri herhangi bir çeşit çevre analizi veya değerlendirmesi içeren 98 katılımcıdan 6'sı faaliyetlerini "diğer" başlığı altında tanımlamış ancak bu kişilerden sadece dördü işleri hakkında daha detaylı bilgi sağlamıştır. İki kişi ÇED sonuçlarından yararlanmaktadır; bu iki kişiden biri açıkça ÇED sonuçlarının onaylı planlara yansıtıldığını belirtmiştir. Başka bir katılımcı yasal bakış açısıyla akademik bir çalışma yapmakta, bir diğer katılımcı ise çevre istatistikleriyle uğraşmaktadır.

3.2.2 Türkiye'deki çevresel ve planlama bağlamı

Anketin bu bölümünde katılımcıların çevre sorunlarının mevcut değerlendirilmesi ve Türkiye'deki çevresel etkiye sahip sektörler üzerine olan görüşleri incelenmiştir. Bu bilgiler, paydaşların faaliyet gösterdiği bağlama dair oldukça önemli bilgiler sağlamaktadır.

Soru B.1 Türkiye'de çevre sorunları planlama sürecinde ne derece dikkate alınıyor? Lütfen somut projelerin tasarım ve uygulanma sürecini değil, plan ve programların hazırlanma ve uygulanma sürecini düşünerek cevap veriniz.

Cevap	Cevap sayısı	Oran
Hiç dikkate alınmıyor.	6	%4,55
Minimum düzeyde- bazı çevresel hususlardan dokümanlarda bahsediliyor.	22	%16,67
Belirli bir ölçüde – sadece bazı/en önemli çevre sorunlarına dikkat ediliyor.	42	%31,82
Çevresel sorunlar inceleniyor, ancak kararlar alınırken dikkate alınmıyor.	36	%27,27
Çevresel sorunlar inceleniyor ve bulgular karar verme aşamasında kullanılıyor.	26	%19,70

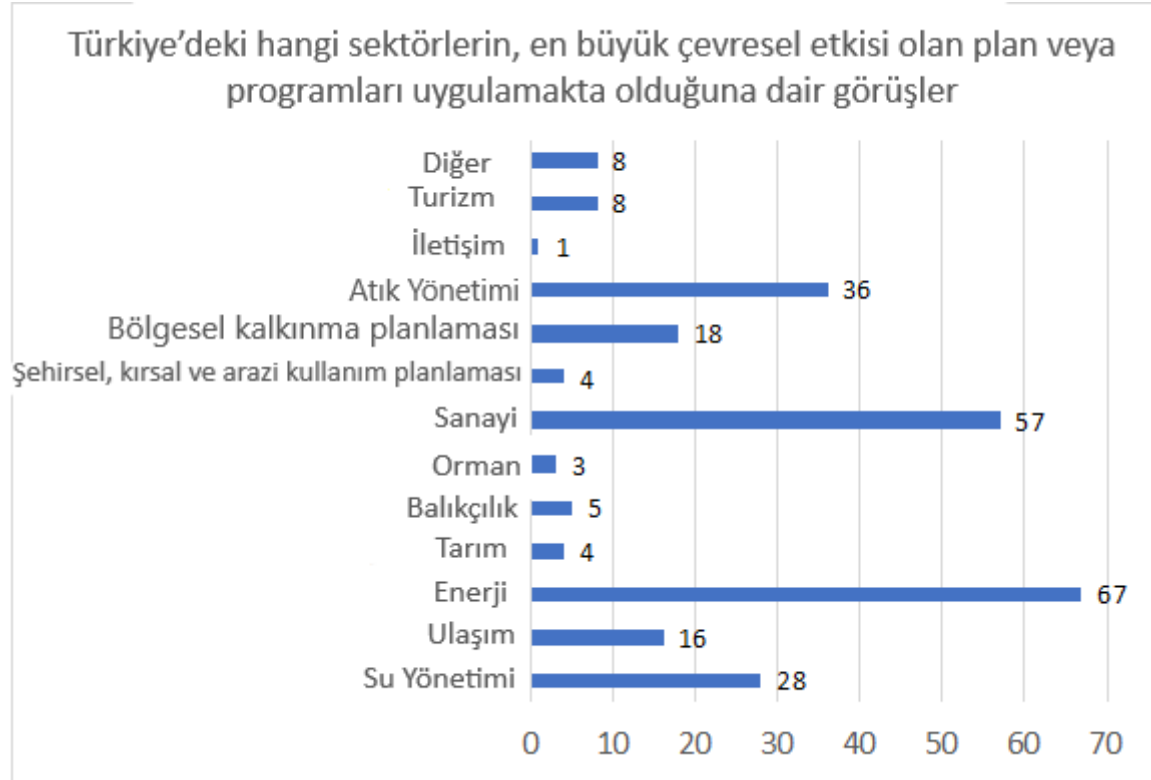
Şekil 2 Türkiye'de çevre sorunları planlama sürecinde dikkate alınma derecesi

Yorum: Cevap verenlerin beşte biri (%20'si) çevre sorunlarının yeterli düzeyde karar verme sürecine entegre edildiğini düşünmektedir. Ancak, çoğu katılımcının planlama sürecine çevre sorunlarının dâhil edilme miktarını eleştirdikleri ortadadır. Çevre sorunlarının planlama sürecinde dikkate alınmadığını katılımcıların sadece %4'ü belirtmişken katılımcıların neredeyse altıda biri (%17'si) çevre sorunlarının sadece yüzeysel düzeyde dikkate alındığını, yalnızca planlama dokümanlarında bahsinin geçtiği görüşündedir. Katılımcıların üçte biri (%32'si) çevre sorunlarının sadece seçili bazılarının veya en

önemlilerinin dikkate alındığını düşünürken katılımcıların dörtte birinden fazlası (%27'si) çevre sorunlarının incelenmelerine rağmen karar verme sürecinde dikkate alınmadığı görüşündedir.

Özetlenmesi gerekirse katılımcıların yaklaşık %80'i – beşte dördü!- planlama ve ilgili karar verme süreçlerine çevre sorunlarının yeterli düzeyde entegre edilmediğini düşünmektedir. Eğitim ve çalıştayların hazırlık sürecinde çevre sorunlarının planlama sürecine entegrasyonunu daha da güçlendirmek ve tanıtmak için ve ayrıca planlama topluluğundaki farkındalığı artırmak için SÇD'nin nasıl kullanılacağı üzerine düşünmemiz gerekecektir.

Soru B.2 Sizce, Türkiye'deki hangi **sektörler**, en büyük çevresel etkisi olan plan veya programları uygulamakta? (en fazla 2 sektör seçiniz)

Şekil 3: Türkiye'deki hangi sektörlerin, en büyük çevresel etkisi olan plan veya programları uygulamakta olduğuna dair görüşler

Yorum: Katılımcıların çoğu birden fazla cevap verdiği için toplam 255 cevap işaretlenmiştir. Cevaplar açılış toplantısında verilenlere benzerdir ve enerji en büyük çevresel etkiye sahip sektör olarak görülmektedir. Sanayi ikinci, atık yönetimi üçüncü sıradadır. Açılış toplantısında yüksek sıralarda yer alan su yönetimi çevresel etki yönünden dördüncü sıradadır. Sonuçlar, Yönetmelikte SÇD uygulamasının öncelik olarak tanımlandığı sektörler ile oldukça uyumludur.

İlginçtir ki turizm sadece birkaç katılımcı tarafından Türkiye kalkınması ve turizm stratejileri bağlamında kuvvetli çevresel etkilere sahip bir sektör olarak algılanmaktadır. Bunun nedeni, turizmin etkilerinin daha görünmez ve/veya vatandaşlar için daha az rahatsız edici olduğundan görünürde hafif etkilerle yüksek sayıda iş oluşturarak bir kalkınma faktörü olarak algılanmasından kaynaklanmaktadır.

Sekiz katılımcı kuvvetli çevresel etkiye sahip başka sektörlerin olduğunu belirtmiştir. Cevaplardaki sektörler aşağıdaki gibidir:

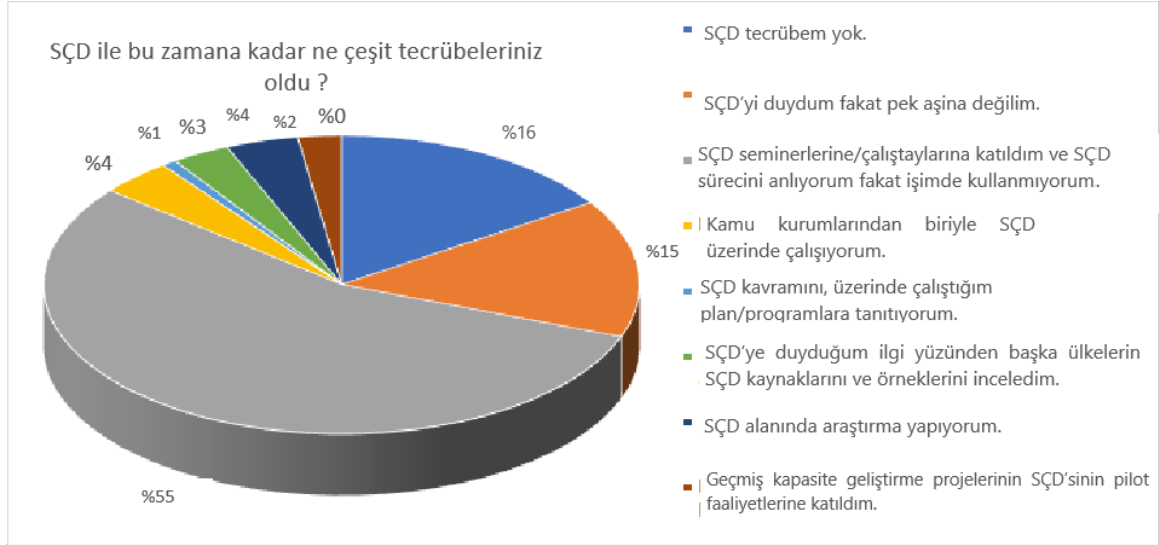
- Madencilik (4 cevap),
- Endüstriyel tesisler(yukarıda verilen sanayi sektörüne dâhil edilebilir.),
- Hava kirleticisi sektörler,
- Doğayı koruma.

3.2.3 Geçmiş SÇD tecrübeleri

Anketin bu bölümünde katılımcıların bu güne kadar yaşadıkları SÇD tecrübeleri incelenmiştir. İlk önerme katılımcıların büyük bir kısmının geçmiş SÇD projesi sırasında bir tür eğitim almasıydı . Anket buna ek olarak geçmişte eğitime katılanların kaçının hala ilgili kuruluşlarda ve/veya alanlarda aktif olduklarını ve geçmiş eğitimlerin ne kadarını hatırladıklarını kontrol etmeyi amaçlamaktadır.

Soru C.1 SÇD ile bu zamana kadar ne çeşit tecrübeleriniz oldu (aşağıdaki seçeneklerden size en çok uyanını seçiniz)?

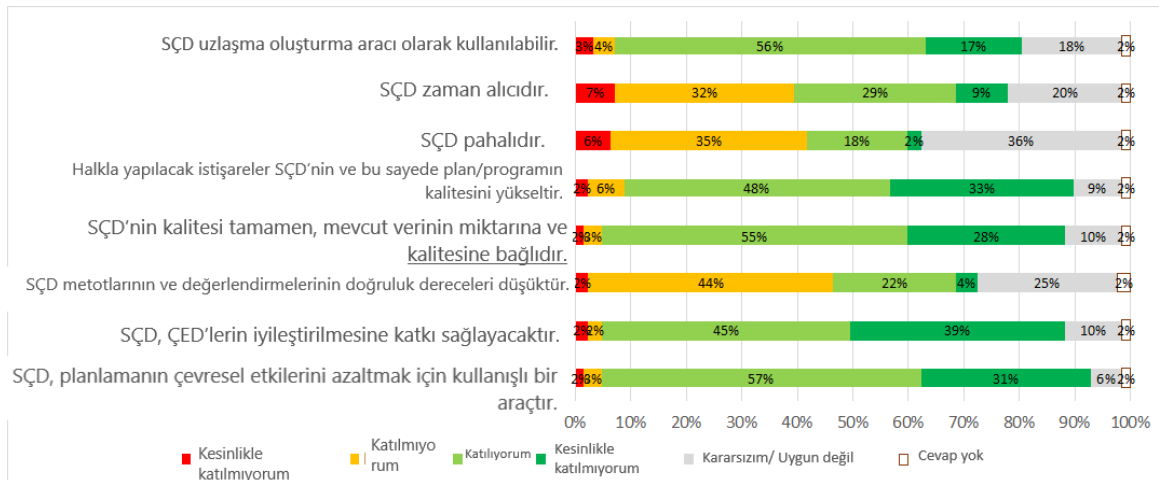
Cevap	Cevap sayısı	Oran
SÇD tecrübem yok.	20	%15,75
SÇD'yi duydum fakat pek aşına değilim.	19	%14,96
SÇD seminerlerine/çalıştaylarına katıldım ve SÇD sürecini anlıyorum fakat işimde kullanmıyorum.	70	%55,12
Kamu kurumlarından biriyle SÇD üzerinde çalışıyorum.	5	%3,94
SÇD kavramını, üzerinde çalıştığım plan/programlara tanıtıyorum.	1	%0,79
SÇD'ye duyduğum ilgi yüzünden başka ülkelerin SÇD kaynaklarını ve örneklerini inceledim.	4	%3,15
SÇD alanında araştırma yapıyorum.	5	%3,94
Geçmiş kapasite geliştirme projelerinin SÇD'sinin pilot faaliyetlerine katıldım.	3	%2,36

Yorum: Katılımcıların çoğu en azından SÇD'ye aşınadır. Cevap verenlerin yarısından çoğu (%55'i) hâlihazırda bazı SÇD eğitim faaliyetlerine katılmıştır fakat işlerinde SÇD üzerine çalışmamaktadır. Aslında, sadece 9 katılımcının (%7) gerçek anlamda pratik SÇD tecrübesi bulunmaktadır –bu kişiler ya bir kamu kurumunda SÇD ile ilgilenmekte (5), SÇD kavramını planlama sürecine tanıtmakta (1) ya da geçmiş projelerde SÇD üzerine pilot faaliyetlere katılmış bulunmaktadırlar(3). Diğer yandan katılımcıların yaklaşık üçte biri (%31'i) SÇD'ye aşına değildir; %15'i SÇD'yi hâlihazırda duymuştur, %16'sının ise SÇD tecrübesi bulunmamaktadır.

9 katılımcı SÇD alanında araştırma yaptıklarını (5'i) veya SÇD kaynakları ile örneklerini incelediklerini belirtmiştir. SÇD ve çevresel değerlendirme metotları araştırmaları anketin ilk bölümünde anket katılımcılarının ana faaliyeti olarak çıkmamış olsa da sonuçlar bazı araştırmaların yürütüldüğüne işaret etmektedir. Ancak, SÇD'nin ana araştırma alanı olmak yerine arama alanlarından biri olduğu görülmektedir.

Soru C.2 SÇD'ye zaten aşınaysanız (cevabınız c-i arasındaki seçeneklerden biriye) lütfen aşağıdaki ifadeleri onlara ne kadar katıldığınıza göre (ne kadar doğru bulduğunuza göre) sıralayınız.

Şekil 4: A Anket katılımcılarının SÇD'ye dair ifadeleri kabul etme dereceleri

Yorum: Bazı katılımcıların önceden tecrübeleri olmadığını belirtmiş olmalarına rağmen C1 sorusuna cevap

veren 127 kişinin hepsi bu soruyu cevaplamıştır. Neredeyse bütün katılımcılar, içlerinden bazılarının bir önceki soruda SÇD'ye pek aşina olmadıklarını belirtmelerine rağmen SÇD'nin planlamanın çevresel etkilerini azaltmakta yararlı bir araç olduğunu çeşitli derecelerde kabul etmişlerdir. Bu, olumlu bir konularda anket katılımcılarının olumlu bir tutum sergilemeye anlamlılığı bulunduğunun bir işaretidir.

İlginçtir ki, cevap verenlerin büyük bir kısmı çeşitli düzeylerde (toplamda %81) halkla yapılan istişarelerin SÇD üzerinde, bunun sonucu olarak plan/program üzerinde olumlu etkiye sahip olduğuna katılmaktadır. Bir önceki SÇD projesinde halk istişarelerine karşı sergilenen tutum göz önüne alındığında bu durum ya güçlü bir ilerlemeye ya da, daha büyük bir ihtimalle, başka bir doğrulama önyargısı durumuna işaret etmektedir. Aynı şey ifadelere verilen diğer cevaplar için de söylenilebilir. Bir önceki soruya (C.1) verilen cevaplardan anlaşıldığı üzere çoğu katılımcının doğrudan bir SÇD deneyimi olmamıştır, yine de bu kişilerin çoğu SÇD'nin zaman alıcı (toplamda %39'u), pahalı (%41'i), SÇD metod ve değerlendirmelerinin doğruluk oranının düşük olduğuna (%46'sı) çeşitli derecelerde katılmamışlardır. Bu aynı zamanda Boşluk Analizinin çoğu kuruluşun kendilerini bekleyen SÇD yükümlülüklerine nasıl insan kaynakları, bütçe ve zaman ayıracakları konusunda net planları olmadığını gösteren bulgularını doğrulamaktadır.

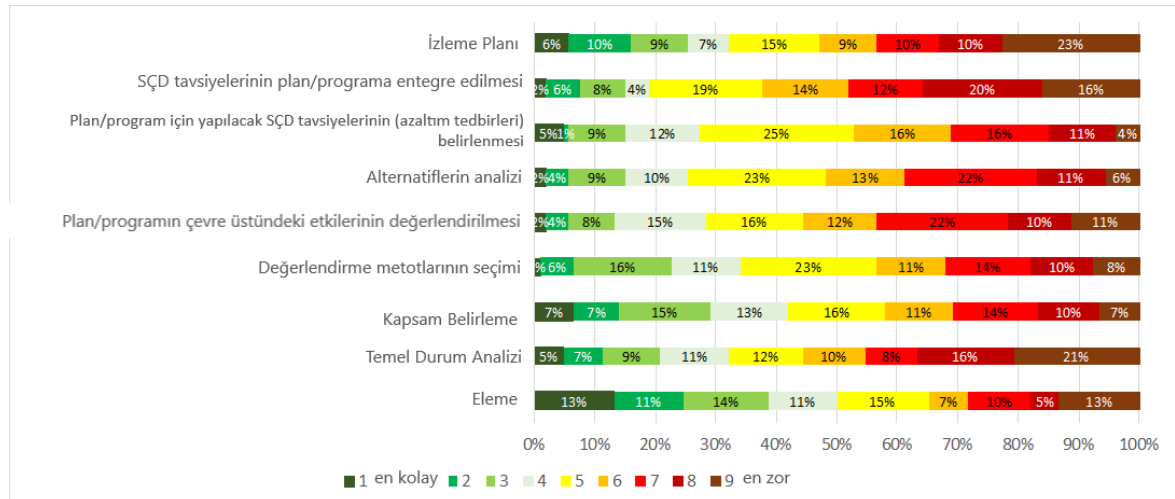
SÇD'nin ÇED'lerin iyileştirilmesine katkı sağlayacağına dair bir görüş birliği (farklı düzeylerde toplam %84) bulunmaktadır. Bu, büyük bir ihtimalle cevap veren kişilerin çoğunun geçmiş ÇED deneyimi olması ve/veya şu anda ÇED üzerinde çalışıyor olmalarının bir etkisidir. SÇD kalitesinin verilerin kalitesine ve miktarına dayandığı görüşü (katılımcıların %83 çeşitli derecelerde katılmaktadır) zorlu ÇED deneyimlerinin ve çoğu katılımcının teknik altyapıya sahip olmasının bir sonucu olması mümkündür.

En büyük kararsızlık SÇD masraflarının yüksekliği, sürecinin doğruluğu ve SÇD için gereken metodlar ve zaman konularında (sırasıyla %36,%25 ve %20) gözlemlenmiştir. Katılımcıların çoğu kararsız olduklarını ve sıralamanın uygun olmadığını belirtmiştir.

3.2.4 SÇD bilgisi

Anketin bu bölümünde anket katılımcılarının SÇD süreci, ilgili konuları, SÇD uygulama metodları ve veri toplama hakkındaki bilgi seviyeleri araştırılmıştır. Bunlara ek olarak, sürece dâhil olan kuruluşlar arasındaki iş birliği ve bilgi kaynaklarının kullanımı da incelenmiştir.

Soru D.1 Aşağıda SÇD sürecinde yürütülecek faaliyetlerin listesi bulunmaktadır. Sizce hangi SÇD aşamalarının zor olma potansiyeli daha fazladır? Lütfen aşamaları, zorluk seviyeleri hakkındaki görüşlerinize göre – en kolay için 1 en zor için 9 –olacak şekilde derecelendiriniz.

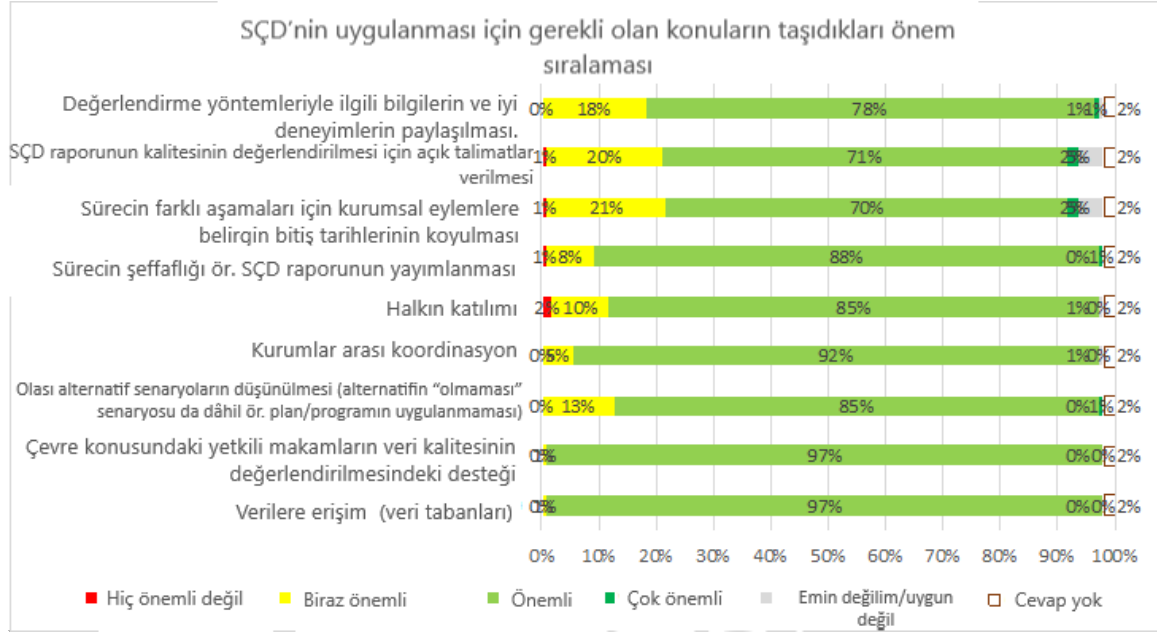

Şekil 5: SÇD sürecinde yürütülecek faaliyetlerin zorluk seviyelerinin sıralanması

Yorum: Bir faaliyeti zor olarak (7-9) tanımlayan katılımcıların sayısına bakıldığında, katılımcıların temel durum analizini, etki değerlendirmesini ve SÇD tavsiyelerinin plan/programlara entegre edilmesini en zor (sırasıyla %45, %43 ve %48) faaliyetler olarak seçtikleri görülmektedir. Üç faaliyetten sonuncusu bir nevi şaşırtıcıdır çünkü anket katılımcılarının çoğunun pratik SÇD tecrübesi bulunmamaktadır hatta plan/programlar için SÇD tavsiyelerinin belirlenmesinin oldukça kolay olduğu düşünülmektedir (sadece kişilerin %31'i zor olarak yani 7-9 arasında puanlanmıştır). Yine de, bu durumun SÇD ve planlama süreci arasında bir uyumsuzluk olduğunun ve nasıl entegre edileceklerinin iyi anlaşılmadığının göstergesi olabilir.

Eleme, kapsam belirleme ve değerlendirme metodlarının seçimi katılımcıların sırasıyla %38, %29 ve %23'ü tarafından kolay olarak (puanlama 1-3 arası) belirlenmişlerdir. Anket katılımcılarının yeterli tecrübeye sahip olmaması zorlukları ve bu görevlerdeki olası engelleri hafife almalarına yol açmış olabilir. Eleme süreci de ÇŞB'nin içinde yer aldığı rolden dolayı kolay olarak algılanmış olabilir.

Soru D.2 Aşağıda, SÇD'nin Türkiye'de başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için ele alınması gerekli olan konular listelenmiştir. Lütfen bu konuları kendi fikrinizce taşıdıkları öneme göre sıralayınız.

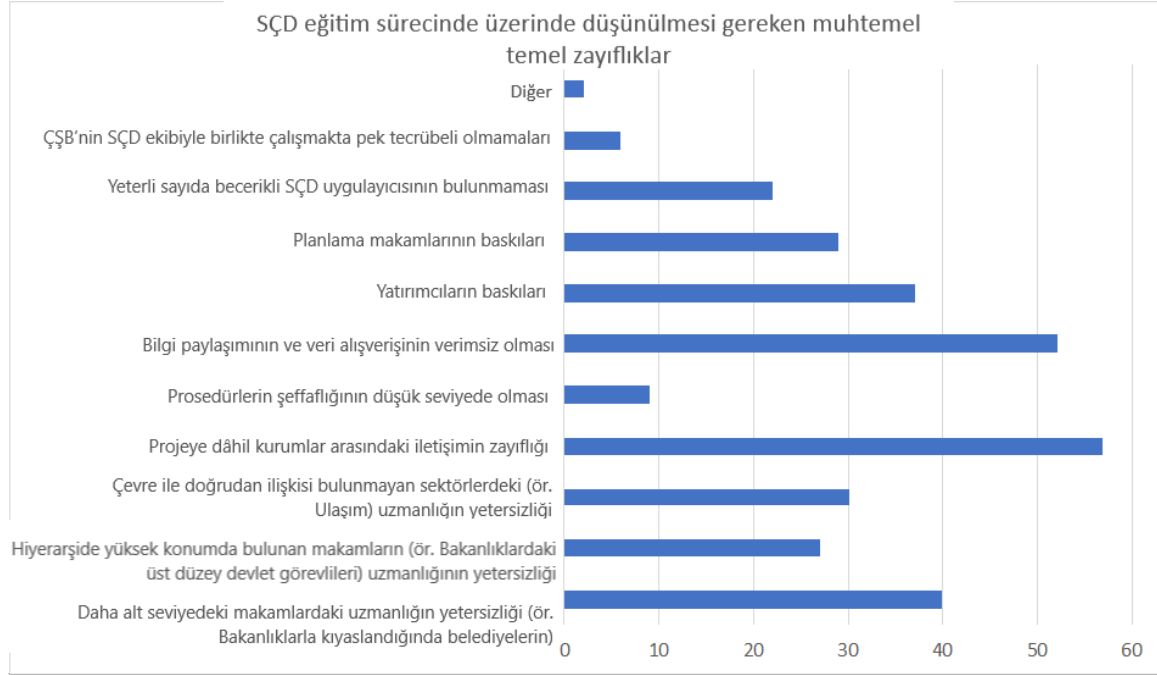
Şekil 6: SÇD'nin uygulanması için gerekli olan konuların taşıdıkları önem sıralaması

Yorum: Yukarıda listelenen sorunların tümü katılımcıların çoğu için önem arz etmektedir. En düşük sıralarda kurumsal eylemler için belirgin bitiş tarihleri, SÇD raporunun kalitesinin değerlendirilmesi için açık talimatlar verilmesi ve değerlendirme yöntemleriyle ilgili bilgilerin ve iyi deneyimlerin paylaşılması yer almaktadır. Bir taraftan da açık talimatlar ve belirgin teslim tarihleri, birden fazla katılımcı tarafından çok önemli sayılan ve beş kişinin nasıl cevap vereceklerinden emin olmadığı veya sıralamanın uygun olmayacağını farz ettikleri yegâne konulardır. Bu durum muhtemelen bir yandan bazı katılımcıların uzmanlık bilgisi ve tecrübesinden diğer yandan ise diğer katılımcıların nispeten zayıf kalan konuyu kavrayış seviyelerinden kaynaklanmaktadır – değişkenliğin çokluğu ve emin değilim / uygun değilim cevaplarının fazlalığı genelde bunların bir göstergesidir.

Önceki sorulara verilen cevaplarda halk istişarelerinin SÇD'nin ve dolayısıyla plan/programın kalitesini iyileştirdiğinin düşünüldüğü görülmüştür. Ancak bu soruya verilen cevaplarda iki katılımcı halkla istişarelerin

hiç önemli olmadığını belirtmiştir ve bu sayı bir önceki soruda SÇD kalitesi için halkla istişarelerin önemli olduğuna katılmayan kişilerin sayısı ile aynıdır. Bu sonuç halkla istişare üzerine görüşlerin oldukça kutuplaşmış olduğu fikrini doğrulamaktadır.

Soru D.3 Farklı kurumlar ve paydaşlar arasındaki işbirliği, SÇD'nin başarılı bir şekilde uygulanabilmesinde büyük bir önem taşımaktadır. Sizce SÇD eğitim sürecinde üzerine düşülmesi gereken karşılaşılabilecek muhtemel temel zayıflıklar nelerdir? Önemli gördüğünüz 3 seçeneği işaretleyiniz.

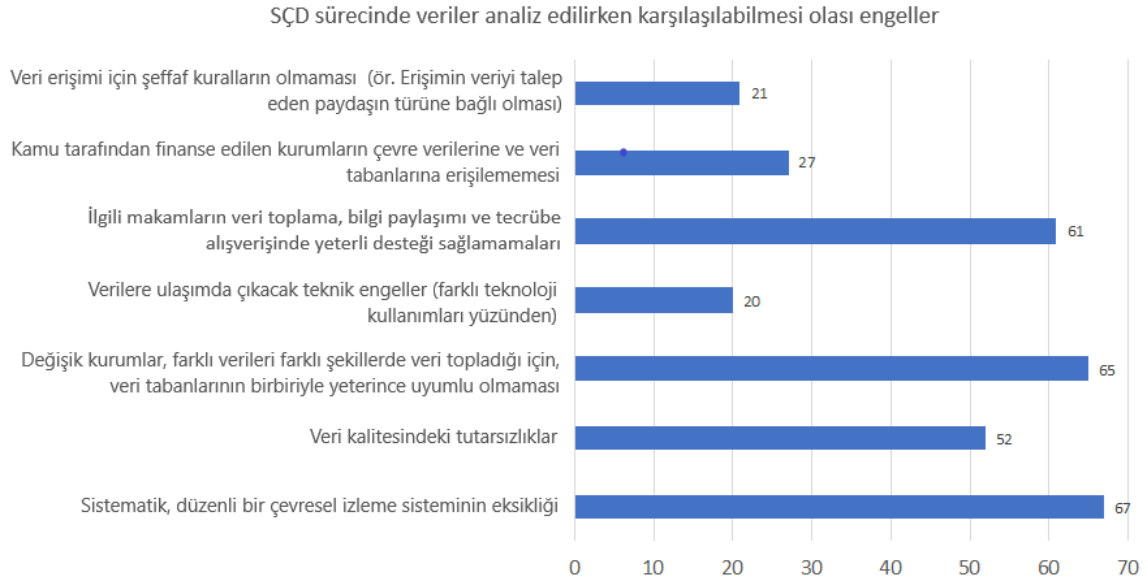

Şekil 7: SÇD eğitim sürecinde üzerine düşülmesi gereken muhtemel temel zayıflıklar

Yorum: ÇŞB'nin SÇD ekibiyle çalışmakta pek tecrübeli olmamalarının sadece birkaç katılımcı tarafından temel bir zayıflık olarak görülmesi başarılı bir SÇD uygulaması için isteklilik ve kapasite gelişimi açısından iyimser bir tablo çizmektedir. Prosedürlerin şeffaflığının düşük seviyede olmasını temel bir zayıflık olarak algılayan katılımcıların azlığının nedeni muhtemelen SÇD'ye yönelik tecrübesizlikten ve bu bağlamda şeffaflığın sıklıkla tartışılmamasından kaynaklanmaktadır.

Türkiye'deki SÇD uygulamasının yeterli ve başarılı olmasında kuruluşların ve SÇD sürecinin diğer paydaşlarının kapasiteleri ve becerileri hayati önem taşımaktadır. Anket katılımcılarına göre paydaşların temel zayıflıkları projeye dâhil kurumlar arasındaki iletişimin zayıflığı, bilgi alışverişinin verimsizliği ve daha alt seviyedeki makamlardaki uzmanlık seviyesinin düşüklüğüdür. Başka bir sorun da yatırımcıların uyguladığı baskılardır: katılımcılar bu soruna bilhassa ÇED sürecindeki deneyimlerinden aşına olabilirler. İki katılımcı cevap olarak "diğer"i seçmiştir: biri temel zayıflığın plan hazırlık sürecinin tekrarlamalı yapısı olduğunu düşünürken diğer katılımcı yatırımcı baskısının diğer bütün zayıflıkları gölgede bırakacak derecede güçlü olduğunu belirtmiştir.

Soru D.4 SÇD sürecinde veriler analiz edilirken karşılaşılabilecek engeller neler olabilir? Lütfen en önemli olduğunu düşündüğünüz 3 engeli seçiniz.

Şekil 8: SÇD sürecinde veriler analiz edilirken karşılaşılabildiği olası engeller

Yorum: Çevre verilerine ulaşamama ve/veya veri erişimi için şeffaf kuralların olmaması yeni çevre prosedürleri oluşturulurken sık sık karşılaşılan problemlerdir. Katılımcıların sağladığı geri bildirimlere göre, bu sorun nispeten Türkiye’de daha az önem taşımaktadır çünkü sadece sırasıyla 27 ve 21 katılımcı bu sorunu büyük bir engel olarak görmektedir. Dahası, veri ulaşımında çıkacak teknik engellerin problem çıkarma olasılığı daha da az görünmektedir, ancak ankete bölgesel makamlar da dâhil edilseydi sonuçların daha farklı olabilirdi.

SÇD yürütülürken karşılaşılan ana sorunlar veri mevcudiyeti ve kalitesidir. Anket katılımcılarının büyük çoğunluğu sistematik, düzenli bir çevresel sistemin yokluğunu, veri tabanlarının birbiriyle uyumlu olmamasını ve ilgili makamların veri toplama, bilgi paylaşımı ve tecrübe alışverişinde yeterli desteği sağlamamalarını SÇD sürecindeki veri analizinin temel engelleri olarak görmektedir.

Soru D.5 Çevre sorunlarıyla ilgilenirken, bir çeşit kılavuz ya da talimattan yararlanıyor musunuz?

Bu soruya cevap veren 110 kişiden 2 kişi yanıt vermemişken 57 kişi (%51,82) bir çeşit kılavuz veya talimat kullandıklarını belirtmiştir. Soru D.1’e cevap olarak aşağıda listelenen kullandıkları dokümanlardan vermişlerdir:

- Cevap verenlerin çoğu Çevre Kanunu’nu, yönetmelikleri (SÇD, ÇED, su kalitesi, atıksu arıtma, atık bertarafı), Direktifler, Tüzükler, Genelgeler ve diğer mevzuatları,
- ÇŞB’nin yayımladığı Teknik Kılavuzlar, örneğin Tehlikeli Atıkların Sınıflandırılması Kılavuzu ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Kılavuzu (<https://ced.csb.gov.tr/temel-cevresel-etkiler-kitapciklari-ve-sektorel-kilavuzlar-i-85873>),
- Bakanlığın kurum içi talimatları, tebliğleri ve genelgeleri (örneğin ÇED Yönetmeliği uygulamaları hakkındakiler),
- ÇED kapasite artırma projesi gibi çeşitli kapasite artırma projeleri kapsamında hazırlanan kılavuzlar (ÇED Sektörel Rehberleri) ,Kümülatif Etki Değerlendirmesi Kılavuzu, Temel Çevresel Etkiler Kitapçıkları,
- BM Çevre Programı (UNEP) Rehberi, Uluslararası Finans Kuruluşu (IFC) ve Dünya Bankası’nın dokümanları, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası Kılavuzu, Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrolü (IPPC) Mevcut En İyi Teknikler (MET)/ MET referans dokümanları (BREF),
- Çevresel Açından Sürdürülebilir Çevre Dostu Balık Çiftliklerinin Oluşturulması, Patlatma Kaynaklı Çevresel Etkiler Kılavuzu gibi Sektörel Kılavuzlar, İyi Tarım Uygulamaları Kodu,

- Çeşitli Eylem Planları,
- ISO 14001 gereklilikleri,
- Çalıştaylarda elde edilen belgeler,
- TÜİK verilerini de içeren istatistik veriler,
- Akademik makaleler ve raporlar,
- Uluslararası prosedürler üzerine bilgiler,
- Yeşil Havaalanı Projesi, Patlama Tasarımları, Hava Kalitesi Dağılım Modeli, Gürültü Hesaplamaları Kılavuzu, Endüstriyel (Tehlikeli Ve Tehlikesiz) Atık Yönetim Planı gibi diğer teknik dokümanlar

Yorum: Katılımcıların çoğunun mevzuatlara ve genelgeler,tebliğler gibi resmi belgelere sıkı sıkıya odaklandıkları açıktır. Ancak, birçok cevap, ÇŞB tarafından çıkartılan kılavuzların ve çeşitli devlet kurumlarınca çıkartılan sektörel kılavuzların da geniş ölçüde kullanıldığını göstermektedir. Yukarıda verilen dokümanların ağırlıklı olarak teknik dokümanlar olması katılımcıların ÇED tecrübelerini ve teknik yönelimlerini yansıtmaktadır. SÇD ve ÇED süreçleri arasındaki farkların altının çizilebilmesi için eğitimler ve çalıştaylar hazırlanırken bu konu dikkate alınmalıdır.

Soru D.6 Çevre sorunları ve yöntemleri hakkında kimlere danışıyorsunuz?

Şekil 9: Çevre sorunları ve yöntemlerinin danışıldığı kaynaklar

Yorum: Çoğu katılımcı için akıl danıştıkları ve bilgi aldıkları ana kaynaklar yetkili çevre makamlarıdır ve çoğu (74'ü) ilgili görevlilerden elde etmiştir. Ancak, bazı katılımcılar (47) bu makamlarda çalışan arkadaş ve tanıdıkları gibi gayri resmi yollardan da yararlanmıştır ki bu durum kapsamlı bir sektörler-arası irtibat ağına işaret etmektedir. Katılımcılar daha az bir miktarda sektörlerindeki kendi kuruluşları haricinde diğer kurumlardan aldıkları bilgileri de kullanmaktadır.

Cevap verenlerin oldukça büyük bir kısmı (43'ü yani neredeyse yarısı) konuyla ilgisi olan araştırmacılara danışmaktadır. Önceki cevaplar SÇD üzerine araştırmaların kısıtlı olduğuna işaret etse de çevresel etki araştırmaları daha kapsamlıdır ve SÇD süreci için de yararlı bir bilgi kaynağı oluşturabilmektedir. Diğer yandan, katılımcıların çok azı danışmanlık firmalarına ya da STK'lara danışmaktadır ve bu danışmanlık

servislerinin masraflarından ve STK'lar ile planlama kurumları arasındaki olası iletişim kopukluğundan kaynaklanıyor olması muhtemeldir.

3.2.5 Diğer

Anketin bu bölümünde anket katılımcıları eğitimler için önerilerde bulunabilir veya eğitimler/çalıştaylara katılmak için duydukları istekliliği ifade edebilir.

Soru F.1 Proje tarafından düzenlenecek eğitimlere veya çalıştaylara katılmayı düşünür müsünüz?

104 katılımcıdan 82'si eğitimler ve çalıştaylara katılmak istediklerini belirtmiştir. Katılımcılara ayrıca katılımlarıyla ne çeşit bilgi ve beceriler edinmek istedikleri sorulmuştur (soru F.1.1). Beklentilerinin özeti aşağıda verildiği gibidir:

- Türkiye'de kurulan sistemin ve sektörler üzerindeki etkilerinin sunumu
- SÇD süreç yönetimi, özellikle SÇD İş Tanımı'nın hazırlanması, veri toplama ve kapsam belirleme, SÇD raporunun hazırlanması, izleme sisteminin kurulması, problem çözüm tekniklerine dair bilgi ve becerileri iyileştirmek,
- Planın uygulanma sürecindeki çevre sorunlarını azaltmak için SÇD bulgularının planlama süreci ile nasıl entegre edileceğini ve her iki sürecin verimliliğin nasıl artırılacağını öğrenmek,
- Yüksek ölçekli planların çevresel, ekonomik ve sosyal değerlerine katılabilmek için gereken kapasite,
- Veri toplama, analitik metotlar, saha çalışması araştırması, yüz yüze görüşmeler yürütmek, kriterlerin kullanılışı ve kümülatif etki değerlendirmesi vb. SÇD'de kullanılan metotlar. Katılımcılardan biri spesifik olarak deniz çevresel değerlendirme metotlarından bahsetmiştir,
- SÇD raporlarının ve dolayısıyla karar verme sürecinin kalitesini sağlamak,
- SÇD raporları da dâhil SÇD uygulamasını analiz edebilme ve üzerinde yorum yapabilme kabiliyeti,
- SÇD uygulaması için bir kurum kültürü oluşturmak ve kuruluşların etkinlik seviyeleri hakkında bilgi edinmek
- Bilgi paylaşımı fırsatı ve çeşitli kuruluşlarla bilgi alışverişi, diğer uzmanlarla fikir alış verişi, kuruluşlarla iletişim, paydaş katılımı
- Yatırımcıları SÇD sürecinde yönlendirebilme becerisi
- SÇD görünürlüğünü ve farkındalığını artırmak,
- Sektör SÇD'leri ve pilot SÇD'leri içeren kapsamlı ve uygulamalı eğitimler,
- Deneyerek öğrenmek, örneğin pilot proje ekiplerinden birine katılarak veya SÇD uygulaması hakkında bir proje hazırlayarak.
- Çevresel izleme sistemlerinde veri yapılandırmanın doğru yöntemi hakkında bilgi edinmek ve çevre verilerinin derlenmesini iyileştirmek
- ÇED bilgisi ve tecrübesi SÇD bilgisi ile güncellemek
- SÇD değerlendirmelerinde kullanılan verilerin il müdürlüklerinde yürütülen ÇED değerlendirmelerine yararlılığı,
- SÇD'nin iklim değişikliği açısı
- SÇD sürecinin gelişimine akademik katkıyı artırmak adına SÇD uygulaması üzerinde daha özgün araştırmalar yürütmek ve öğrencilere öğretilcek yeni konular sağlamak.

Yorum: Beklentilerin değişkenliği anket katılımcılarının çeşitliliğini yansıtmaktadır. Buna rağmen katılımcıların çoğu kilit eğitim konuları olarak SÇD sürecindeki ana adımları öğrenmeyi, SÇD'nin plan sürecine entegre edilmesini, metotlar ve verilerin seçimini ve kullanımını, kalite kontrolünü ve diğer kuruluşlarla koordinasyonu göstermiştir. Bir kaç katılımcı pratik örneklerle öğrenme ve tecrübe alış verişinden de bahsetmiştir. Eğitimlerin ve çalıştayların hazırlıklarından öncelikli konular ve eğitim yaklaşımı

seçilirken elde edilen bu bilgiler dikkate alınacaktır.

Soru F.2 Proje ekibine projeye katılım, kapasite geliştirme ve Türkiye’de SÇD uygulanmasına dair genel önerileriniz ve/veya tavsiyeleriniz var mı?

Cevap veren 104 kişiden 49’u projeye ve genel olarak Türkiye’deki SÇD uygulamasına dair bazı önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler aşağıdaki gibi özetlenmiştir:

- Eğitimler için:
 - o Eğitimler interaktif uygulamalar içermelidir. Katılımcıların kolay katılımının sağlanması için en hızlı iletişim araçları (e-mail, Whatsapp gibi) kullanılarak katılımcılar tek çatı altında toplanılabilecektir.
 - o SÇD pilot projelerini tasarlama metotları ekip eğitimlerinde örnekleme yoluyla öğretilmelidir. Buna ek olarak, model uygulamalar ve bilgi/belgeler de temin edilmelidir.
 - o Paydaşların görevlerini hedefleyen eğitimler, sektör bazlı uzman eğitiminin ve Plan ve Program izleme süreci üzerine SÇD biriminin çalışanlarına yönelik bir eğitimin ve Ek 1 kapsamında bir eğitimin düzenlenmesi,
 - o SÇD’nin uygulanacağı planlardan sorumlu kuruluşlarda çalışan farklı mesleki tecrübeler ve eğitim geçmişine sahip insanlar (çevre mühendisleri, şehir planlayıcıları, biyologlar, ziraat mühendisleri, inşaat mühendisleri vb.) eğitimlere dâhil edilmelidir.
 - o Kuruluşları, STK’ları ve halkı dâhil ederek SÇD uygulamasının önemini ve nasıl kullanılacağını açıklamak ve tanıtmak için eğitimlerin ve çalıştayların kullanılması,
 - o Türkiye’nin özelliklerinin bu çerçeve içinde değerlendirilmesi (veri eksikliği, kuruluşlar arasındaki koordinasyon, halk katılımının eksikliği, şeffaflık vb.)
 - o Eğitimlerin sayısı artırılmalıdır.
- Genel olarak Türkiye’deki SÇD uygulaması için:
 - o İlgili her kuruluşun bir SÇD uzmanına sahip olması. Bu, uygun sayıdaki kişilerin eğitilmesiyle sağlanmalıdır.
 - o SÇD’nin verimli bir şekilde organize edilmesi, yetkili makamlara ayrıntılı bir açıklama sunmak ve onlara sorumluluk ile koordinasyonun önemini artıracak şekilde yol göstermek.
 - o SÇD Uygulamasına ilişkin mevzuattaki İş tanımı daha ayrıntılı olmalı ve net,eksiksiz bir şekilde tanımlanmalıdır.
 - o Kurum ve kuruluşların sektörel planlama sürecinde bütünleşmeleri- SÇD buna olumlu katkı sağlayabilir. Planlama kurumunun planlama ekibindeki teknik personel SÇD sürecinden haberdar edilmeli ve sürece dâhil edilmelidir.
 - o Planlama sürecinde SÇD Raporu’na dikkat çekmek için planları onaylamaktan sorumlu yöneticilerin ve diğer karar verme yetkisine sahip kişilerin dâhil edilmesi. ÇED tecrübelerine bakıldığında, işin püf noktasının üyelerin karar verme pozisyonuyla atanması da dahil olmak üzere komisyon toplantılarının verimli geçmesinin sağlanması olacağı görülmektedir.
 - o Pilot SÇD’lerin şeffaf uygulamak, böylece devlet çalışanlarının bilgilendirilmesini ve belirli bir düzeyde bilgi edinmelerini sağlamak
 - o Tüm farklı meslek gruplarının yer aldığı SÇD proje ekiplerinin oluşturmak, aktif bir bilgi alış verişinin sağlamak ve ana proje ekibiyle birlikte geri bildirim sağlamak,
 - o Plan ve Program izleme kuruluşlarıyla bağlantılı bir “SÇD Bilgi Yönetim Sistemi” kurmak,
 - o Mekânsal veriler içeren basit bir mobil uygulama oluşturmak ve katılımı artırmak için proje süreci boyunca ve sonrasında bu uygulamayı kullanmak,
 - o SÇD web-sitesinin reklamını yapmak (ör. Instagram ve Facebook gibi sosyal medya

- sitelerinde aktif olarak).
- o AB uyum sürecinin zorunlu olmayan plan/programları için SÇD zamanından önce uygulanmamalıdır.
 - o Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının SÇD'ye ve karar verme sürecine katılımlarını ve katkıda bulunmalarını sağlamak,
 - o Çevresel etkilerin yeterli düzeyde önceden tahmin edilmelerini sağlamak, ihtiyat ilkesi kullanmak ve izleme sistemlerinin kurulmasını sağlamak,
 - o Benzer çalışmalara zemin oluşturabilmesi için ÇŞB'nin SÇD'de kullandığı tüm veri ayrıntılarının şeffaf tutulması ve yayımlanması,
 - o Nitelikli verilerin ve SÇD için tüm değişkenleri ve sektörleri kapsayan uygun bir metodun seçilebilmesi için bir kılavuz hazırlanması
 - o Halkla olan yakınlıkları göze alınarak STK'lar ile çalıştaylar, tanıtım toplantıları vb.lerinin düzenlenmesi
 - o Benzerliklerinden dolayı İspanya, Fransa veya İtalya gibi Akdeniz ülkelerinden örneklerin kullanılması,
 - o ÇED Türkiye'de hala yeterince etkin değildir ve SÇD Yönetmeliğinin uygulanması, bu tecrübenin üzerine inşa edilerek daha etkili hale getirilebilir.
 - o Bazı bölgelerdeki ulaşım, nüfus ve kalkınma açısından geri kalmışlıkla mücadele etmek adına pozitif ayrımcılık uygulanmalıdır.
 - o Kalkınmadaki temel eksiklik SÇD/ÇED'in yatırım planlamasında yer seçimi yapılırken uygulanmamasıdır. SÇD Yönetmeliği'nin uygulanması bu sorunun üstesinden gelmelidir. Türkiye'nin ÇED süreci deneyimi ÇED sürecinin yeterince kapsayıcı olmadığını ve büyük ölçekli projelerin ÇED kapsamının dışında tutulduğunu göstermiştir.

Yorum: Katılımcılar eğitimler ve çalıştayların düzenlenmesi ve katılımcıların yapılandırılmasıyla ilgili faydalı öneriler sunmuştur. Katılımcıların bu etkinlikleri aynı zamanda birbirleriyle iletişim bilgilerini ve tecrübelerini takas etme fırsatı sunarak sosyal ağlarını geliştirecek organizasyonlar olarak gördükleri açıktır. Ve faaliyetlerin mümkün oldukça pratik olması gerektiği bir kez daha net bir şekilde ifade edilmiştir.

Türkiye'deki SÇD uygulaması için yapılan öneriler, başarı elde edilebilmesi için güçlü SÇD ekiplerine sahip olunmasının ve planlama sürecine dâhil edilmelerinin ve planlama karar vericilerinin desteğinin gerekli olduğunu göstermektedir. Güçlü bir iş birliğinin, şeffaflığın ve ilgili kuruluşlar arasında verinin yanında tecrübe alış verişinin gerekliliği de ayrıca anlaşılmıştır. Bunlara ek olarak, SÇD'nin faaliyete geçirilmesi ve tanıtılmasında STK'lar olası bir destekleyici faktör olarak tanınmıştır. Anket katılımcılarının çoğunun zorlayıcı ÇED deneyimleri mevcuttur ve bu sayede SÇD uygulamasında kaçınılabilecek bazı zayıflıklara ve gizli tehlikelere dikkatleri çekmişlerdir. Bu, ÇŞB'nin bu sorunlara ve Bakanlığın farklı şubeleri arasındaki bilgi alış verişine dikkat etmesi açısından bilhassa önemlidir.

Garip bir şekilde, önerilerin hiç birinde SÇD uygulayıcılarından, SÇD uzmanlığını dışarıdan temin etmekten veya SÇD masraflarıyla ilgili konulardan bahsedilmemiştir. Bu durum, SÇD'yi yürütmesi ve bu sorunlarla doğrudan karşılaşan kuruluşların tecrübelerinin gerçekte ne kadar az olduğunu yansıtmaktadır. Boşluk analizinde de aynı bulguları ortaya çıkmıştır.

3.3 YAPILAN GÖRÜŞMELERİN ÖZETİ

Görüşülen yetkili makam temsilcilerinin çoğu hâlihazırda nitelikli personel ihtiyacını öngörmüştür ve eğitimlere katılacak personel sayısını bildirebilecek durumdadır. Ancak, web-tabanlı anketin sonuçlarına bakıldığında bu personel görevlendirmelerinin hala belirsiz olduğu ve/veya kapsamlı bilinmedikleri görülmektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın Su Yönetimi Genel Müdürlüğü ve Ankara Kalkınma Ajansı ile yapılan görüşmeler, SÇD'ye dair bilgilerin eski pilot projesi sırasında edinildiğini ve geçmiş SÇD eğitimlerinin pratik eksikliği ve personel değişikliği sebebiyle hızla boşa gidebileceğini göstermiştir. Bakanlığın Nehir Havza yönetim Planları için SÇDler yürütmesi gerekecektir ve bazı SÇD'lerin hazırlıkları başlangıç evresindedir. SÇD Raporu dış uzmanlar tarafından hazırlansa da Bakanlığın bu süreci yönetmek ve kontrol etmek için ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceriler geçmiş tecrübelerine rağmen eksiktir. Bu, kapsam geliştirme faaliyetlerinin devamlılığına duyulan ihtiyacı göstermektedir.

Görüşmelerden, SÇD Yönetmeliğinde tanımlanan bazı sektörlerde SÇD uygulaması için geciken son teslim tarihleri nedeniyle SÇD'nin şimdilik gerekli olmadığı çeşitli plan/programların hazırlandığı net bir şekilde anlaşılmıştır. Bunun bir örneği de Atık Yönetim Planı'dır. Bir yandan, bazı sektörlerde SÇD uygulamasının gecikmesi kaçırılmış bir fırsattır ancak bir diğer yandan plan ve programların (ör. Atık Yönetim Planı) mevcut hazırlıklarından alınan seçili bilgiler, sürecin ne kadar ilerlediğine ve nasıl yapılandırıldığına bağlı olarak kullanılabilir.

İLBANK ile yapılan görüşme, farklı ölçeklere sahip Nazım İmar Planları gibi bazı vakalarda planların SÇD gerektirip gerektirmediğinin hala netleşmediğini göstermiştir. SÇD, Nazım İmar Planlarının çevre unsurlarını iyileştirecek bir düzenek olarak görülmektedir ancak planlama sürecinin yapılmasını ve bütçelendirilmesini geliştirebilmek için bu durumun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Görüşmeler ayrıca planlama konusunda ulusal makamlar ve bölgesel/yerel makamlar arasındaki iletişimin kuvvetli olduğunu göstermektedir. Bu iletişimin gelecekteki SÇD uygulamasındaki bilgi alışverişi için bir geçit görevi görerek bölgesel/yerel düzeyde uygulamaya yarım etmesi beklenmektedir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı- Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü & Bölge Kalkınma İdareleri Genel Müdürlüğü ile yapılan görüşme, eğitim ihtiyaçlarının planlanan eğitimlerin kapasitesinden daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Görüşülen kişilere göre, mevcut Bölge Planlarının süresi dolduğunda 2023 yılında hazırlanması gereken yeni Bölge Planlarına SÇD'nin uygulanabilmesi için 26 Kalkınma Ajansı ve Bölge Kalkınma İdarelerinin hepsinin temsilcilerinin eğitimlere katılması gerekmektedir. Bu, ÇŞB'nin ilgili kuruluşların kapasitesini zamanında geliştirebilmek için proje kapsamının dışında da eğitimlerle ilgili yeni düzenlemeler yapması gerektiğini açığa çıkarmıştır.

Çevre Mühendisleri Odası SÇD'ye dâhil olmasalar da bir önceki SÇD projesi kapsamındaki halkla istişare sürecinde SÇD Yönetmeliği ile ilgili fikirlerini sunmuşlardır. Kendi üyeleri arasında SÇD tanıtabilecek ve onları eğitim faaliyetlerine katılmaları için yönlendirebilecek olsalar da tecrübeleri sınırlı olduğundan daha fazla pratik yardım sunabilmeleri mümkün değildir. ÇŞB ile işbirliği içinde olmayı ve kapasite geliştirme faaliyetleri ve bilgi alışverişine davet edilmeyi ummaktadırlar.

Görüşülen tek STK, STK Biyologları, ÇEDler ve SÇDler üzerine görüş sunma sürecine dâhildir. Onlara göre, kapasite gelişimi planlama kuruluşlarını hedef almalıdır. STK Biyologlarına göre planlama süreçlerine STKler dahil edilmeli ve danışılmalıdır. STK Biyologları ayrıca SÇD'lere dahil edilmeleri mecburi olan STK'ların listesinin hazırlanmasını önermiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1 SONUÇLARA İLİŞKİN GERİ BİLDİRİMLER

EİA, ortaya ilginç sonuçlar çıkarmıştır. Veriler ve metotların seçimiyle ilgili konulara odaklanılmış olsa da esas odağın ilgili kuruluşların teşkilatları, kapasiteleri ve yeterlilikleri, SÇD ekiplerinin kurulması ve bilgi alış verişinde olduğu görülmektedir. Bu, metodoloji ve teknik sorunlar üzerindeki odağın daha fazla olduğu önceki SÇD projesindeki duruma göre kayda değer bir değişim yaşandığına ve paydaşların, özellikle de kamu görevlilerinin kavrayışlarındaki ve çalışma şekillerindeki değişime işaret etmektedir.

Hem EİA hem de Boşluk analizi SÇD ve SÇD Yönetmeliği'ne dair bir farkındalığın bulunduğunu ancak SÇD ile ilgili görevleri yürütmek için gereken gerçek kapasite düzeyinin düşük olduğunu göstermiştir. Farkındalığın yüksekliği büyük ölçüde anketi cevaplayan kişilerin geçmiş SÇD projesindeki eğitim faaliyetlerine katılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Cevaplar, SÇD sürecinin asıl organizasyonunun, (dışarıdan bir ekibin tutulması dahil) uzmanların dahil edilmesinin ve SÇD sürecinin masrafları ve zaman boyutunun iyi bir şekilde anlaşılmadığını ve kapsam belirleme ile metot ve değerlendirmelerin seçimi için kapasitenin düşük olduğunu göstermiştir. Çoğu katılımcı SÇD'ye ÇED deneyimleriyle oluşan objektiflerden baktıkları izlenimini vermektedir.

Öte yandan, soruları cevaplayanların büyük bir kısmı SÇD'ye ihtiyaç duyulduğunun ve SÇD'nin faydalarının farkındadır ve süreci desteklemektedir. İlgili kuruluşlar arasındaki koordinasyon ve özellikle planlama sürecine entegrasyona dair sağlam bir iradeye ve yüksek beklentilere sahip olduğu açıktır. Bulgular ve beklentiler göz önüne alındığında, eğitimlerin iki kilit hedef grubundan resmi planlama kurumlarının (planlama ekipleri ve mevcut/gelecekteki SÇD kadrosu – boşluk analizi anket katılımcılarının kuruluşlarından sadece bir kaçının hâlihazırda SÇD için personel ayırdığını göstermiştir) ve geleceğin SÇD uzmanlarının (yani gelecekte SÇD'yi yürütecek kişiler- profesyoneller, STK'lar veya akademik çevre) açıkça eğitimin iki kilit hedef grubunu oluşturmaktadır.

EİA kapasite geliştirme faaliyetlerinin (eğitimler, çalıştaylar ve çalışma ziyareti) pratik örnekler sağlayarak ve tecrübe alış verişine teşvik ederek mümkün olduğunca pratik olması gerektiğini göstermiştir. Bu, eğitim ve çalıştaylar hazırlanırken ve özellikle eğitim yaklaşımının formülasyonu ile öncelikli konuların ve örneklerin seçimi sırasında göz önünde bulundurulacaktır. Web-tabanlı anket, sektörlerin ayrı ayrı çevre üzerindeki etkilerine dair kesin algıları göstermiştir ve bu nedenle bu nedenle eğitim ve çalıştayların, sektörel örneklerle, gerçek veya algılanan kilit sektörlerin etkilerini sınırlamada SEA'nın rolünü bağlamsal olarak sunması gerekmektedir.

Eğitimler ve çalıştaylar bir yandan önceden konuyla ilgili tecrübesi bulunmayan katılımcıların farkındalığını ve bilgi seviyesini artırmayı, diğer yandan ise geçmiş eğitimlere katılmış ve/veya SÇD araştırmaları yapan katılımcıların tecrübelerini üzerine ekleme yaparak sağlam bir şekilde geliştirmeyi hedeflemelidir. Bu hedefe pratik örneklerle odaklanılarak ve farklı düzeylerde görevler ile grup çalışmalarından yararlanılarak ulaşılabilir. SÇD yaklaşımı açısından, eğitim ve çalıştaylar kapsam belirlemenin ve veri mevcudiyetine göre metot seçiminin önemine açıklık getirmeli, fakat aynı zamanda veriler ve SÇD'nin doğruluğuyla ilgili belirsizlikleri de gidermelidir.

SÇD'ye dair maliyet ve zamanlama anlayışı düzeyi düşük olduğundan eğitimlerde bu konular da vurgulanmalıdır. ; SÇD İş Tanımı tartışmaları, bu sorunlarla birlikte dışarıdan yardım alınması gibi konulara kolayca dikkat çekilmesine bir fırsattır..

Eğitimler ve çalıştaylar, web-tabanlı ankette ve görüşmelerdeki çeşitli sorulara verilen cevaplarla belirtildiği üzere, tüm düzeylerdeki ilgili kuruluşlar arasında tecrübe, veri erişimi ve bilgi alışverişini teşvik edecek

şekilde tasarlanmalıdır. Bunlar, büyük teknik değişiklikler ve masraflar olmaksızın SÇD sürecinde ele alınması en kolay konulardır. Bununla ilişkili olarak, SÇD stratejik düzeyde uygulandığı için kapsamlı ve kaliteli verilerin eksikliği değerlendirme potansiyelini engellemektedir ve uygun metotların seçilmesi ile üstesinden gelinebilmektedir.

İşbirliğinin önemi, şeffaflık ve tecrübe paylaşımına dair farkındalık seviyesi yüksek olsa da birkaç soruya verilen cevaplar halk katılımı hakkındaki görüşlerde kutuplaşma olduğunu göstermektedir. Halk katılımını ve SÇD'nin uzlaşma aracı olarak kullanılmasını destekleyen argümanlar bu nedenle yetkili makamları hedeflemesi için eğitimlere entegre edilmelidir.

Çeşitli sorulara verilen cevaplarda SÇD'nin entegre edilmesi ve planlama sürecine değinilmiştir. Sonuç olarak, eğitimler ve çalıştaylar, çevresel konuların planlanması ve SÇD süreci ile planlama süreci arasındaki işbirliğinin yanı sıra, genel olarak farkındalık yaratılması, ama özellikle planlama ekibindeki farkındalık yaratma yaklaşımlarının geliştirilmesi ve çevresel konuların daha iyi bütünleştirilmesi için SÇD kullanımını içermelidir.

ÇŞB ile SÇD süreci ve SÇD raporlarının kalite kontrolü üzerine tartışılmıştır ve görüşmelerde kalite kontrolü ek eğitimlerin eklenmesini gerektirecek derecede önemli bir konu olarak geçmiştir. Eğitimlerde ve çalıştaylarda kalite kontrolü ve (veri erişimi dahil) süreç yönetimi için gerekli araçlar ve yaklaşımlar temin edilmelidir.

Birkaç katılımcı geçmiş kapasitegeliştirme projelerinden materyaller ve çeşitli teknik belgelerle birlikte uluslararası kuruluşlar tarafından hazırlanmış çeşitli kılavuzları da kullandıklarını belirtmiştir. Çalıştay materyallerinin hazırlıkları kaynaklara genel bir bakış ve SÇD uygulaması için faydalı belgelerin, özellikle de kılavuzların linklerinin bir derlemesini içermelidir. Eğitim materyallerine ÇŞB'deki önemli irtibatların bilgilerini ve Yönetmelikte tanımlanan sektörlerdeki ilgili planlama kurumlarına genel bir bakışı dahil ederek bilgi alış verişini ve iş birliğini teşvik etmek oldukça yararlı olacaktır.

4.2 SONUÇLARIN SÇD PROJESİNİN UYGULANMASINA YANSIMASI

EİA'da elde edilen bazı bulguların projenin ilerideki uygulamasında göz önünde bulundurulması gerekmektedir:

- SÇD yaklaşımının ÇED yaklaşımını yansıtmasının önüne geçmek için, tüm proje faaliyetleri SÇD yaklaşımı ile detaylarını vurgulamayı ve yaklaşım farklılıkları üzerine inşa etmeyi amaçlamalıdır.
- Planlama sürecine integrasyona özel olarak dikkat edilmesi gerekmektedir ve bu nedenle sadece (mevcut ve gelecekteki) SÇD görevlileri değil, yetkili makamların planlama bölümlerinin de proje faaliyetlerine dâhil edilmesi hayati önem taşımaktadır.
- Eğitimler ve çalıştaylarda pilot projeler örnek olarak kullanılmalıdır. EİA paydaşların pilot proje faaliyetlerine katılarak pratik deneyim kazanmak istediklerini göstermiştir. Bu nedenlerle pilot projelerin hazırlıklarına ilgili paydaşların katılma olasılığı da dikkate alınmalıdır. Bu katılım “ bir işin görülerek öğrenilmesi” şeklinde gerçekleşebilir: ilgili paydaşlar planlama ekibi (bu durumda yetkili bakanlıklar), ÇŞB ve Yüklenicinin uzmanları arasında gerçekleşecek toplantılara katılabileceği gibi (ilgili durumlarda) program bölgesine yapılacak ortak saha gezilerine katılarak faaliyetleri ve tartışmaları, aktif bir şekilde katılmaksızın, gözlemleyebilirler. Bu yaklaşım yakında aynı görevi yapmaları gerekeceği yani SÇD'yi yürütmekten sorumlu olabilecekleri için özellikle beş öncelikli sektörün yetkili makamlarındaki SÇD'den sorumlu personel için faydalı olacaktır. Proje ek seyahat masraflarını karşılayamayacak olsa da faydalanıcı kurumlar kendi iç eğitim masraflarından sayarak bu masrafları karşılayabilir. Öte yandan Ankara'daki toplantılara Ankara'da bulunan ilgili paydaşların katılımını düzenlemek oldukça kolaydır ve bu katılım eğitimler ile çalıştaylara değerli bir tecrübe kaynağı sağlayabilir.

EKLER	
EK I	ÇŞB İle Gerçekleştirilen Çalışma Toplantısının Tutanakları
EK II:	Görüşmelerde yapılan anketler
EK III:	Web tabanlı anket soruları
EK IV:	Kilit paydaşlarla yapılan görüşmelerin tutanakları • Çevre ve Şehircilik Bakanlığı - Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü / Sıfır Atık Ve Atık İşleme Dairesi Başkanlığı, • Tarım ve Orman Bakanlığı - Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü ve Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları, • Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü, • Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı - Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı - Yatırımlar ve İşletmeler Genel Müdürlüğü/ Yatırım Geliştirme ve Planlama Daire Başkanlığı • ILBANK, • Ankara Kalkınma Ajansı, • Mühendisler Odası, • STK Biyologları
EK V:	Faaliyet 2.3 Kapsamında Tanımlanan SÇD Odak Noktaları

EK-I ÇŞB İLE GERÇEKLEŞTİRİLEN ÇALIŞMA TOPLANTISININ TUTANAKLARI

Toplantı tarihi: 20 Haziran 2019

Katılımcılar:

No	KATILANLARIN İŞİMLERİ	GÖREVLERİ	KURUM / ŞİRKET
1	Nihan Şahin Hamamcı	Şube Müdürü	ÇŞB- ÇED Genel Müdürlüğü
2	Aysun Boşça	Uzman	ÇŞB- ÇED Genel Müdürlüğü
3	Hakan Acar	Uzman	ÇŞB- ÇED Genel Müdürlüğü
4	Özge Erdem	Uzman	ÇŞB- ÇED Genel Müdürlüğü
5	Martin Smutny	Ekip Lideri	Integra Consulting
	Michal Musil	Kilit Uzman	Integra Consulting
6	Mojca Hrabar	Kilit Uzman	Eptisa
7	Gonca Kaynak	Çevre Mühendisi	Eptisa
8	Pınar Yılmaz	Çevre Mühendisi	Eptisa
11	Gizem Ceren Kadılar	Proje Asistanı	Eptisa

1. SÇD pilot sektörlerinin seçimi

SÇD pilotlarının görüşülüp seçilebilmesi için planlama makamlarıyla toplantılar düzenlenecektir. TOB - Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, TOB - Su Yönetimi Genel Müdürlüğü ve ENCON ile iletişime geçilerek toplantılar düzenlenecektir. Nihan Şahin Hamamcı Genel Müdür ile görüşecek ve Temmuz ayının sonuna kadar haberleşme devam edecektir.

Toplantılar 11 Haziran 2019'un bulunduğu haftada ya da Michal Musil'in gelip toplantılara katılabileceği bu tarihten bir sonraki haftada düzenlenmelidir.

Eptisa, başka bir proje için ILBANK ile görüşecek ve faydalı sonuçları o zaman paylaşacaktır.

2. Boşluk/EİA analizleri

İrtibat listesi son toplantıda (bkz. Toplantı Tutanağı) ÇŞB'nin sağlama sözü verdiği güncellenmiş iletişim bilgileri ve Eptisa'nın sürdürülebilir şehirler projesi gibi diğer kaynaklardan toplanmış bilgiler kullanılarak hazırlanacaktır. ÇŞB, güncellenmiş iletişim bilgilerini hazırlayacak ve Yönetmeliğe ilişkin mektupların dağıtımı için hazırlanan adres listesine gönderecektir.

Görüşmelere ilişkin olarak, Yüklenici soruları e-mail yoluyla önceden irtibat noktalarına gönderecektir. İlk görüşmeler yabancı uzmanlar tarafından Temmuz ayının 2. veya 3. haftasında yürütülecek ve diğer görüşmeleri gerçekleştirecek yerli uzmanlara örnek teşkil edecektir. ÇŞB, EİA toplantılarına (STK'lar ile olanlar hariç) katılmayı talep etmiştir. Sorular hazırlanacak ve geri bildirimler Haziran ayının başında sağlanacaktır. E-postalar, ÇŞB adına gönderilecektir.

3. Diğer Konular

- **Başlangıç Raporuna ilişkin yorumlar:** ÇŞB en kısa zamanda yorumlarını gönderecektir.
- **Eğitilere yaklaşım:** orijinal modüller tutulmalıdır. Eğitimlere doğru kişileri - SÇD uygulayıcılarıyla (plancılar/çevre uzmanları) birlikte planlama ve/veya gelecek SÇD'leri gözetecek kişiler- davet etmek önemlidir. Uygulayıcılar müşavirler odası aracılığıyla davet edileceklerdir. ÇŞB için kalite değerlendirmesi üzerine 1- günlük ek bir eğitim düzenlenebilir.
- **Önerilen gösterge değişiklikleri:** ÇŞB tarafından kararlaştırılmıştır.

- **Yönlendirme komitesi toplantısı:** 10-11 Temmuz'un bulunduğu haftada veya bir hafta sonra. Etkinliğe Michal Musil, yerli uzmanlar ve Sn. Serdar Hakkıçırılmaz katılacaktır. Kesin tarih, 2019 Haziran ayının sonunda onaylanacaktır. Yönlendirme komite toplantısının 19 Ağustos'un bulunduğu haftada düzenlenmesi durumunda Martin Smutny toplantıya katılabilecektir.
- **İlerleme raporu:** Yönlendirme kurulu toplantıları öncesinde sunulmalıdır.

EK-II GÖRÜŞMELERDE YAPILAN ANKETLER

Genel Sorular

4. **Kurumunuzun sorumlu olduğu plan ve programlar nelerdir?**
 - 4.1. Program/plan yapma döngünüz nedir? – ne zaman hazırladınız, yeni plan ve programlar ne zaman hazır olacaktır?
 - 4.2. Plan ve programlar ulusal, bölgesel ya da alt bölgesel seviyede mi hazırlanıyor?
 - 4.3. Plan ve programları kim hazırlıyor -bu iş için oluşturulmuş belli bir ekip var mı? Bu ekip SÇD ve SÇD Yönetmeliği yükümlülüklerine aşına mı?
5. **Kurumunuzun planlama sürecini SÇD uygulamasını göz önüne alarak incelediniz mi? (sadece devlet kurumlarına sorulmalı!)**
 - 5.1. SÇD sürecini ne zaman ve nasıl başlatacağınıza dair bir plan yaptınız mı?
 - 5.2. Kurumunuzun çalışmaları (ör. Planlama süreci, Katılımcılar için İş Tanımı hazırlığı, kamuoyu görüş alımı) düşünüldüğünde SÇD Uygulamasında karşınıza çıkabilecek en büyük zorluklar nelerdir? Bu zorlukları nasıl aşmayı düşünüyorsunuz?
 - 5.3. SÇD konusunda yeterli bilgiye sahip uygun uygulayıcılar tanıyor musunuz?
6. **Stratejik Çevresel Değerlendirme'nin (SÇD) uygulanması için insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?**
 - 6.1. SÇD üzerinde çalışması için bir kişi ya da bir ekip görevlendirdiniz mi? Bu kişiler SÇD hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip mi?
 - 6.2. Meslektaşlarınızın SÇD'nin yürütülmesine dair bilgi ve becerilerini geliştirmek neler planladınız?
 - 6.3. SÇD ekibinizdeki meslektaşlarınıza SÇD üzerinde çalışmaları ve eğitim görmeleri için yeterli miktarda zaman sağlandı mı?
7. **Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) ,STK'lar ve uygulayıcılar gibi diğer paydaşlar ve ilgili kurumlarla SÇD sürecinde işbirliğini sağladınız mı?**
 - 7.1. Normal mesainizde diğer paydaşlarla ne miktarda iletişime geçiyorsunuz?
 - 7.2. ÇŞB'den SÇD Uygulanmasına ilişkin ne tür bir destek almayı istiyorsunuz/bekliyorsunuz?

Bireysel görüşülen kişiler için özel nitelikli sorular

Bu sorular spesifik görüşme yapılan kişilerden spesifik bilgiler toplanması amaçlanarak hazırlanmıştır.

Kurum	Ek Soru
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü (şehir planlaması, Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi (BKAY), yerel makamlarda planlama)	• Şu anda hazırlanan plan ve programlar için SÇD, İş Tanımı hazırlıklarında nasıl bir yaklaşım sergilediniz? (ör. BKAY) • Yerel/bölgesel makamlar ve büyükşehir belediyeleri SÇD'den ne ölçüde haberdarlar? Siz onlara destek sağlıyor musunuz?
Tarım ve Orman Bakanlığı (tarım, ormancılık, balıkçılık, BKAY)	• Şimdiye kadar tarım, ormancılık ve balıkçılık planlamalarına çevresel unsurlar ne derecede ve nasıl entegre edildi? • Bakanlığın tarım, ormancılık ve balıkçılığın çevresel yönleriyle ilgilenecek bir uzmanlaşmış ekibi (ya da her sektör için ekipleri) var mı? • Bakanlık SÇD sürecini bilgilendirecek ne tür bir izleme yapmaktadır?
Kültür ve Turizm Bakanlığı	• Turizmin kalkınmasında (özellikle yatırımlarda) çevresel unsurlar ne derecede ve nasıl entegre edildi? Bunda Bakanlığın rolü neydi? • Planlama sürecindeki çevresel unsurlarla Bakanlığın ilgilenebilme kapasitesi ne kadardır?
ILBANK (bölgesel planlama)	• Desteğinizle hazırlanan SÇD plan ve programlarının içinde ne kadar yer alıyorsunuz (ya da almayı planlıyorsunuz?) • SÇD'ye katılarak kendi işinizi geliştirmeniz hangi olası fırsatlar oluşmakta?
Mühendisler Odası	• SÇD Yönetmeliği Uygulanması için üyelerin nasıl hazırlandığı konusunda bilginiz var mı? • Üyelerinizden kaç tane hangi sektörlerin SÇD uygulayıcısı (ör. Mevcut ÇED uygulayıcıları, çevre mühendisleri) olmakla ilgileniyor? • SÇD üzerine seminerler, iyi deneyimlerin paylaşımı vb. gibi kapasite geliştirme etkinlikleri düzenlemeyi planlıyor musunuz?

EK-III WEB TABANLI ANKET SORULARI

Not: Bu sorular hem EİA hem de Boşluk Analizleri için kullanılmıştır.

Katılımcıların genel arka plan bilgisi

A.1. Kurumunuzun/Kuruluşunuzun Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) ile ne tür bir ilişkisi var?

- a) Plan ve programların hazırlıklarını koordine ediyor.
- b) Plan ve programları onaylıyor/kabul ediyor.
- c) Diğer (lütfen belirtiniz)

A.1'deki soruya cevabınız a) A.1.1. Kurumunuz plan ve programlarını (SÇD Yönetmeliği uyarınca) hazırlıyor, ise lütfen aşağıdakileri maddeleri detaylandırınız.

- a) Plan ve programların adları
- b) Ana odakları
- c) Hazırlanma ve güncellenme sıklıkları
- d) Planlama süreci genellikle ne kadar sürer?
- e) Onay/kabul prosedürleri

A.1'deki soruya cevabınız a) ise: A.1.2 Bu plan ve programlarınızdan herhangi biri elemeye tabi tutuldu mu?

- a) Evet (E)
- b) Hayır (H)

Cevabınız evet ise: A.1.2.1: Lütfen detayları belirtiniz.

A.2 İşinizde herhangi bir çeşit çevresel analiz veya değerlendirme ile uğraşıyor musunuz?

- a) Evet
- b) Hayır

Cevabınız evetse: A.2.1 Bu konuyla ilgili ne yapmaktasınız? İşinizle en yeterli ve alakalı olan seçeneği seçiniz.

- a) Plan/programların hazırlığını yapan ekipte çevresel unsurlarla ilgileniyorum.
- b) Kamu projelerinin çevresel unsurlarıyla ilgileniyorum.
- c) Kamu ihalelerinin çevre sorunlarıyla ilgileniyorum
- d) ÇED'i gözden geçirip görüşlerimi sunuyorum.
- e) ÇED'i yürütüyorum.
- f) Donörler, Uluslararası Finansman Kurumları ve finanse edilen projelerin/yatırımların çevresel sorunlarının yatırımcılarıyla ilgileniyorum
- g) Çevre kalitesini bazı parametrelerin izleme verisine (ör. Su kalitesi, hava kalitesi vb.) bakarak değerlendiriyorum.
- h) Çeşitli çevresel analizleri, çalışmaları ve makamlar veya diğer müşterilerin verdikleri benzer görevleri yerine getiriyorum.
- i) Çevresel sorunları araştırıyorum.

- j) Çevresel değerlendirme metotları araştırıyorum
- k) Çevresel sorunları ve Çevresel değerlendirme anlayışını tanıtıyorum.
- l) Diğer

Türkiye'de çevre ve planlama bağlamı

B.1 Türkiye'de çevre sorunları planlama sürecinde ne derece dikkate alınıyor? Lütfen somut projelerin tasarım ve uygulanma sürecini değil, plan ve programların hazırlanma ve uygulanma sürecini düşünerek cevap veriniz.

- a) Hiç dikkate alınmıyor.
- b) Minimum düzeyde- bazı çevresel hususlardan dokümanlarda bahsediliyor.
- c) Belirli bir ölçüde – sadece bazı/en önemli çevre sorunlarına dikkat ediliyor.
- d) Çevresel sorunlar inceleniyor, ancak kararlar alınırken dikkate alınmıyor.
- e) Çevresel sorunlar inceleniyor ve bulgular karar verme aşamasında kullanılıyor.

B.2 Sizce, Türkiye'deki hangi sektörler, en büyük çevresel etkisi olan plan veya programları uygulamakta? (en fazla 2 sektör seçiniz)

- a) Su Yönetimi
- b) Ulaşım
- c) Enerji
- d) Tarım
- e) Balıkçılık
- f) Orman
- g) Sanayi
- h) Bölgesel kalkınma planlaması
- i) Şehirselsel, kırsal ve arazi kullanım planlaması
- j) Atık Yönetimi
- k) İletişim
- l) Turizm
- m) Diğer: _____

Geçmiş SÇD tecrübeleri

C.1 SÇD ile bu zamana kadar ne çeşit tecrübeleriniz oldu (aşağıdaki seçeneklerden size en çok uyanını seçiniz)?

- a) SÇD tecrübem yok.
- b) SÇD'yi duydum fakat pek aşına değilim.
- c) SÇD seminerlerine/çalıştaylarına katıldım ve SÇD sürecini anlıyorum fakat işimde kullanmıyorum.
- d) Kamu kurumlarından biriyle SÇD üzerinde çalışıyorum.
- e) SÇD kavramını, üzerinde çalıştığım plan/programlara tanıtıyorum.
- f) SÇD'ye duyduğum ilgi yüzünden başka ülkelerin SÇD kaynaklarını ve örneklerini inceledim.
- g) SÇD alanında araştırma yapıyorum.

h) Geçmiş kapasite geliştirme projelerinin SÇD'sinin pilot faaliyetlerine katıldım.

i) Diğer: _____

C.2 SÇD'ye zaten aşınıysanız (cevabınız c-i arasındaki seçeneklerden biriye) lütfen aşağıdaki ifadeleri onlara ne kadar katıldığınıza göre (ne kadar doğru bulduğunuza göre) sıralayınız.

İfade	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Kararsızım/ Uygun değil
SÇD, planlamanın çevresel etkilerini azaltmak için kullanışlı bir araç.					
SÇD, ÇED'lerin iyileştirilmesine katkı sağlayacak.					
SÇD metodlarının ve değerlendirmelerinin doğruluk dereceleri düşüktür.					
SÇD'nin kalitesi tamamen, mevcut verinin miktarına ve kalitesine bağlıdır.					
Halkla yapılacak istişareler SÇD'nin ve bu sayede plan/programın kalitesini yükseltir.					
SÇD pahalıdır.					
SÇD zaman alıcıdır.					
SÇD uzlaşma oluşturma aracı olarak kullanılabilir.					

SÇD'ye dair bilgi seviyesi

D.1 Aşağıda SÇD sürecinde yürütülecek faaliyetlerin listesi bulunmaktadır. Sizce hangi SÇD aşamalarının zor olma potansiyeli daha fazladır? Lütfen aşamaları, zorluk seviyeleri hakkındaki görüşlerinize göre – en kolay için 1 en zor için 9 –olacak şekilde derecelendiriniz.

Aşama	Açıklama	Derece (1'den 9'a kadar)
-------	----------	--------------------------

Aşama	Açıklama	Derece (1'den 9'a kadar)
Eleme	Plan/programın çevreye büyük derecede etkisi olup olmadığına karar verme.	
Temel Durum Analizi	Veri toplama, çevrenin mevcut durumunun ve gelecekteki olası değişiminin analizi	
Kapsam Belirleme	SÇD'de ele alınacak çevre (sağlık da dâhil) sorunlarının tespiti	
Değerlendirme metodlarının seçimi	Plan/programın uygulanmasının çevrede oluşturacağı etkilerin nasıl tahmin edileceği	
Plan/programın çevre üstündeki etkilerinin değerlendirilmesi	Plan ya da programla ilgili çevre üzerinde oluşması muhtemel etkilerin neler olabileceği	
Alternatiflerin analizi	Daha az çevresel etki ile plan/programın amacına ulaşmak için farklı yöntemlerin olup olmadığı	
Aşama	Açıklama	Derece (1'den 9'a kadar)
Alternatiflerin analizi	Daha az çevresel etki ile plan/programın amacına ulaşmak için farklı yöntemlerin olup olmadığı	
Plan/program için yapılacak SÇD tavsiyelerinin (azaltım tedbirleri) belirlenmesi	Plan/programın uygulanmasının oluşturacağı çevresel etkiyi azaltmak/ortadan kaldırmak için neler yapılabileceği	
SÇD tavsiyelerinin plan/programa entegre edilmesi	SÇD tavsiyelerinin plan/program kapsamında nasıl ele alınacağı ve uygulanacağı	
İzleme Planı	Takip önlemleri de dâhil olmak üzere plan/programın uygulanmasının çevresel etkilerinin izlenmesi	

D.2 Aşağıda, SÇD'nin Türkiye'de başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için ele alınması gerekli olan konular listelenmiştir. Lütfen bu konuları kendi fikrinizce taşıdıkları öneme göre sıralayınız.

Konu	Hiç önemli değil	Biraz önemli	Önemli	Önemli değil	Emin değilim/uygun değil
Verilere erişim (veri tabanları)					
Çevre konusundaki yetkili makamların veri kalitesinin değerlendirilmesindeki desteği					

Konu	Hiç önemli değil	Biraz önemli	Önemli	Önemli değil	Emin değilim/uygun değil
Olası alternatif senaryoların düşünülmesi (alternatifin “olmaması” senaryosu da dâhil ör. plan/programın uygulanmaması)					
Kurumlar arası koordinasyon					
Halkın katılımı					
Sürecin şeffaflığı ör. SÇD raporunun yayımlanması					
Sürecin farklı aşamaları için kurumsal eylemlere belirgin bitiş tarihlerinin koyulması					
SÇD raporunun kalitesinin değerlendirilmesi için açık talimatlar verilmesi					
Değerlendirme yöntemleriyle ilgili bilgilerin ve iyi deneyimlerin paylaşılması.					

D.3 Farklı kurumlar ve paydaşlar arasındaki işbirliği, SÇD’nin başarılı bir şekilde uygulanabilmesinde büyük bir önem taşımaktadır. Sizce SÇD eğitim sürecinde üzerine düşülmesi gereken karşılaşılabilecek engeller nelerdir? Önemli gördüğünüz 3 seçeneği işaretleyiniz.

- Daha alt seviyedeki makamlardaki uzmanlığın yetersizliği (ör. Bakanlıklarla kıyaslandığında belediyelerin)
- Hiyerarşide yüksek konumda bulunan makamların (ör. Bakanlıklardaki üst düzey devlet görevlileri) uzmanlığının yetersizliği
- Çevre ile doğrudan ilişkisi bulunmayan sektörlerdeki (ör. Ulaştırma) uzmanlığın yetersizliği
- Projeye dâhil kurumlar arasındaki iletişimin zayıflığı
- Prosedürlerin şeffaflığının düşük seviyede olması
- Bilgi paylaşımının ve veri alışverişinin verimsiz olması
- Yatırımcıların baskıları
- Planlama makamlarının baskıları
- Yeterli sayıda becerikli SÇD uygulayıcısının bulunmaması
- ÇŞB’nin SÇD ekibiyle birlikte çalışmakta pek tecrübeli olmamaları
- Diğer

D.4 SÇD sürecinde veriler analiz edilirken karşılaşılabilecek engeller neler olabilir? Lütfen en önemli olduğunu düşündüğünüz 3 engeli seçiniz.

- Sistemik, düzenli bir çevresel izleme sisteminin eksikliği
- Veri kalitesindeki tutarsızlıklar

- c) Değişik kurumlar, farklı verileri farklı şekillerde veri topladığı için, veri tabanlarının birbiriyle yeterince uyumlu olmaması
- d) Verilere ulaşımında çıkacak teknik engeller (farklı teknoloji kullanımları yüzünden)
- e) İlgili makamların veri toplama, bilgi paylaşımı ve tecrübe alışverişinde yeterli desteği sağlamamaları
- f) Kamu tarafından finanse edilen kurumların çevre verilerine ve veri tabanlarına erişilememesi
- g) Veri erişimi için şeffaf kuralların olmaması (ör. Erişimin veriyi talep eden paydaşın türüne bağlı olması)
- h) Diğer:_____

D.5 Çevre sorunlarıyla ilgilenirken, bir çeşit kılavuz ya da talimattan yararlanıyor musunuz?

- a) Evet (E)
- b) Hayır (H)

Cevabınız evet ise, D.5.1: Kullandığınız kılavuz ya da talimatlara örnek veriniz.

D.7 Çevre sorunları ve yöntemleri hakkında kimlere danışıyorsunuz?

- a) Yetkili çevre makamlarına – orada çalışan arkadaşlar ve tanıdıklara
- b) Yetkili çevre makamlarına – ilgili sorundan sorumlu görevlilere
- c) Sektördeki diğer kurumlara – Benzer işler üzerinde çalışan arkadaşlar ve tanıdıklara
- d) Sektördeki diğer kurumlara – Benzer işlerden sorumlu görevlilere
- e) Çevre danışmanlık firmalarına
- f) Çeşitli araştırma kurumlarındaki konuyla ilgisi olan araştırmacılara
- g) Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK)
- h) Yurtdışında benzer işlerle veya sorunlarla uğraşan arkadaşlar ve tanıdıklara
- i) Diğer

SÇD Kapasitesi

Not: Bu bölümde, mevcut olan SÇD kapasitesine ve SÇD uygulanmasına dair gelecekte duyulabilecek ihtiyaçlara odaklanılmıştır. Bu bölüm daha çok plan ve programların onaylanması/kabul edilmesi ve hazırlanmasından sorumlu kurumları ilgilendirmektedir. (ör. SÇD Yönetmeliği Madde 5(1)o gereğince ‘yetkili makamları’

E.1. Gelecekte kurumunuzun sorumlu olacağı plan ve programlarda SÇD uygulanmasını bekliyor musunuz?

- 1.Evet (E)
- 2. Hayır (N)

Cevabınız evet ise E.1.1: Lütfen SÇD ile ilgili görevlerinizin kapsamını detaylandırın. (ör. hangi plan/programlar için, ne zaman vs.).

E.2 Kurumunuzun SÇD ile ilgili gerçekleştirmesi planlanan görevlerinin kapsamını tahmin edebilir misiniz?

- a) Evet (E)

b) Hayır (H)

Cevabınız evet ise E.2.1: Lütfen SÇD ile ilgili görevlerinizin kapsamını ayrıntılandırınız. (ör. hangi görevler, kaç kişi-gün vs...).

E.3 Kurumunuzun çalışmaları düşünüldüğünde SÇD uygulamasında karşınıza çıkabilecek en büyük zorluk nelerdir?

- a) SÇD'nin genel yönetimi ve koordinasyonu
- b) SÇD İş Tanımının hazırlanması
- c) SÇD'yi yürütmek için gerekli bütçeyi temin etmek
- d) SÇD'nin yeterli kaliteye ulaşmasını sağlamak

E.4 SÇD üzerinde çalışması için sorumlu birini veya bir ekibi görevlendirdiniz mi?

- a) Evet (E)
- b) Hayır (H)

Cevabınız evet ise: E.4.1: Lütfen kaç kişi olduğunu belirtiniz.

E.5 Kurumunuzda SÇD üzerinde çalışan kişiler (eğer belirlendiyse) SÇD için gereken bilgi ve becerilere sahip mi?

- a) Evet (E)
- b) Hayır (H)

Sahip değiller ise E.5.1: Meslektaşlarınızın SÇD'nin yürütülmesine dair bilgi ve becerilerini geliştirmek için plan yaptınız mı?

- a) Evet (E)
- b) Hayır (H)

Cevabınız evet ise: E.5.1.1 Lütfen cevabınızı detaylandırınız.

E.6: Eğer kurumunuz SÇD'yi yürütmeyi planlarsa, bu görevi kimin üstlenmesi beklenebilir?

- a) Kendi uzmanlarınız
- b) Dışarıdan alınacak hizmet (ör. Kendi görevlilerinizle koordinasyon halinde olacak danışmanlık şirketleri)
- c) Diğer (lütfen belirtiniz)
- d) Daha karar verilmedi

E.7 Yeterli SÇD bilgisine sahip ve uygun SÇD uygulayıcıları tanıyor musunuz?

- a) Evet (E)
- b) Hayır (H)

E.8 Kurumunuzdaki ilgili kişilerin (eğer çoktan belirlendilerse) SÇD ile alakalı esas görevleri nelerdir? Aşağıdaki seçeneklerden en fazla 3 tane olmak üzere seçiniz.

- a) SÇD uygulaması için bütçe temin etmek
- b) SÇD sürecinin genel koordinasyonunu/yönetimini sağlama almak
- c) Eleme başvurusunu hazırlamak
- d) Kapsam raporunu hazırlamak
- e) İstişareleri düzenlemek
- f) SÇD Raporunu hazırlamak
- g) SÇD uygulayıcıları/danışmanları için İş Tanımını hazırlamak
- h) SÇD raporunun kalite kontrolünü sağlamak
- i) Diğer (lütfen belirtiniz)

E.9 Hâlihazırda kurumunuzda bir SÇD Odak Noktası tayin edildi mi?

- a) Evet (E)
- b) Hayır(H)

Cevabınız evet ise E.9.1: Lütfen iletişim bilgilerini sağlayınız.

E.10 Gelecek SÇD'ler ve SÇD ile ilgili faaliyetler için şimdiden bir bütçe ayrıldı mı?

- c) Evet (E)
- d) Hayır(H)

Cevabınız evet ise E.10.1: Lütfen detaylandırınız (ör. Hangi faaliyetler hazır olan fonlar tarafından karşılanacak, bütçe ne zaman kullanılabilir olacak vb.)

Diğer

F.1 Proje tarafından düzenlenecek eğitimlere veya çalıştaylara katılmayı düşünür müsünüz?

- a) Evet (E)
- b) Hayır(H)

Cevabınız evet ise E.1.1. Katılarak ne tür bilgi ve becerileri kazanmayı amaçlıyorsunuz. Lütfen kısaca tarif ediniz.

F.2 Proje ekibine projeye katılım, kapasite geliştirme ve Türkiye'de SÇD uygulanmasına dair genel önerileriniz ve/veya tavsiyeleriniz var mı?

EK-IV KİLİT PAYDAŞLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELERİN TUTANAKLARI

Eğitim İhtiyaç Analizi (EİA) ve Boşluk Analizi için kilit paydaşlarla yapılacak görüşmelerde kullanılacak sorular. (mevcut durum analizi)

KURUM: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Atık İşleme Dairesi Başkanlığı

TARİH: 24.07.2019

GÖRÜŞÜLEN: Demet Erdoğan – Şube Müdürü

Genel sorular

8. Kurumunuzun sorumlusu olduğu plan ve programlar nelerdir?

8.1. Planlama süreciniz nasıl işlemektedir? – ne zaman hazırlandılar, yeni plan ve programlar ne zamana hazırlanacaklar ve ne sıklıkta güncellenecekler? Planlama süreciniz normalde ne kadar sürmektedir?

Planın 2023'te tamamlanmasını garantiye almak adına yakın gelecekte Ulusal Atık Yönetimi Eylem Planının (2016-2023) (UAYEP) gözden geçirme çalışmaları başlayacak. Ama kesin tarihi daha belirlenmedi. Fakat bu ay yürürlüğe giren (12.07.2019) Sıfır Atık Yönetmeliği uyarınca, illerin Sıfır Atık Yönetim Eylem Planı hazırlaması artık zorunlu hale gelecek. Entegre Katı Atık Yönetim Planları da bu plana dâhil olacak.

Mevcut UAYEP'nin (2016-2023) hazırlık aşamasında büyükşehir belediyelerinde saha çalışmaları yapıldı ve diğer belediyelerden anketler yoluyla bilgi toplandı. Bu plan üç yılda hazırlandı. Bu nedenle bu planın revizyonuna bir an önce başlamalıyız.

Revize UAYEP'nin hangi dönemi kapsayacağı daha kesinleşmedi. Örneğin iklim değişikliği hakkındaki gibi bazı ulusal raporlar 2050 yılına kadar olan süreyi kapsıyor. Bu, istersek o kadar uzun bir dönemi de kapsayabileceği anlamına geliyor ancak biz dönemi daha kısa tutmayı tercih ediyoruz. 2023'ten 2035 yılına kadar olan süreyi kapsayabilir.

Buna ek olarak, belediyelerin hazırladığı Entegre Katı Atık Yönetim Planları da mevcut. Planlarını bizim incelememize ve tasdikimize sunuyorlar. Ancak Bakanlıkların bu tür planları onaylamak için yetkisi yok.

8.2. Plan ve programlar ulusal, bölgesel ya da alt bölgesel düzeyde mi hazırlanıyor?

Ulusal düzeyde. Ama biz alanlara/bölgelere ayırıyoruz. Bölgelerin mevcut durumunu ve neler yapılabileceğini inceliyoruz. Bölgesel bir plan değil ancak bölgeleri de içeriyor. Bölgesel detaylara ve bölgesel hedeflere sahip.

Bölge ve il kartlarına da sahibiz. Bu kartlara göre, illerden gelen taleplerin yapılabilirliğine karar veriyoruz. Bu kartları illere dağıtmıyor, kendi aramızda kullanıyoruz.

8.3. Plan ve programların temel amacı/öncelikleri nelerdir?

Mevcut durumu ve atık yönetimine ilişkin hedefleri belirliyoruz. UAYEP'te belirlenen hedefleri gerçekleştirmek için gereken ekonomik kaynaklar mevcut planda bulunmuyor ancak bir sonraki planda bu konunun geliştirilmesi planlanıyor.

- 8.4. Plan ve programlarınızı kim hazırlıyor -bu sadece bu görevden sorumlu bir ekibiniz var mı? Bu ekip SÇD ve SÇD Yönetmeliğinin getirdiği yükümlülüklerinden haberdar mı?

Bakanlığın kendi mi yapacağı yoksa başka bir firmaya mı yaptıracağı belli değil. Mevcut UAYEP, (2016-2023) İSTAÇ'ın sağladığı teknik destek hizmetiyle hazırlanmıştır.

Şu anda zaman nedeniyle (2023) bir SÇD ekibimiz yok çünkü 2023 yılından önce SÇD'yi yürütme zorunluluğumuz yok.

- 8.5. 1.5 Bu plan ve programlardan herhangi biri SÇD Yönetmeliği uyarınca SÇD uygulamaları kapsamına giriyor mu?

Atık Yönetim Planları 2023 yılından sonra SÇD Yönetmeliği uyarınca SÇD'ye tabidir.

9. Kurumunuzun planlama sürecini SÇD uygulamasını göz önüne alarak yeniden incelediniz mi? (sadece plan ve programlardan sorumlu devlet kurumlarına sorulmalı)

- 9.1. Bu plan ve programlardan herhangi biri için eleme kriterlerini uyguladınız mı? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntıları belirtiniz(ne zaman, sonuçları)

Büyükşehir Belediyeleri ve diğer belediyeler atık yönetimi üzerine olan planlarının elemesi için ÇŞB'ye başvuracaklardır.

- 9.2. Bu plan ve programlardan herhangi birine SÇD uygulamayı düşündünüz mü? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntılarını belirtiniz.

Şimdilik hayır, ancak ileride olabilir.

- 9.3. Düşündüyseniz, SÇD sürecini ne zaman ve nasıl başlatacağınıza dair bir plan yaptınız mı?

- 9.4. Kurumunuzun çalışmaları (ör. Planlama süreci, Katılımcılar için İş Tanımı hazırlığı, kamuoyu görüş alımı) düşünüldüğünde SÇD uygulamasında karşınıza çıkabilecek en büyük zorluklar nelerdir? Bu zorlukları nasıl aşmayı düşünüyorsunuz?

- 9.5. SÇD'nin kimin tarafından yürütülmesi planlanıyor– kendi çevre uzmanlarına sahip planlama ekibiniz mi yoksa dışarıdan alınacak hizmet (danışmanlık şirketleri) tarafından mı?

Kararı biz vermiyoruz o yüzden bilemeyeceğim. Ama bence kendimiz yapamayacağımız için dışarıdan hizmet almamız gerekecek, görüşlerini almak için ÇŞB/ÇED GM ile iletişime geçeceğiz.

- 9.6. SÇD üzerinde yeterli bilgiye sahip kişiler/kurumlar tanıyor musunuz?

10. İllerdeki SÇD bağlantılı görevlerinizden haberdar mısınız?

Pek sayılmaz

11. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin (SÇD) uygulanması insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?

Hayır

12. Çevre ve Şehir Bakanlığı (ÇŞB) ,STK'lar ve uygulayıcılar gibi diğer paydaşlar ve ilgili kurumlarla SÇD sürecinde işbirliğini sağladınız mı?

12.1. Normal mesainizde diğer paydaşlarla ne miktarda iletişime geçiyorsunuz?

Ulusal Atık Yönetimi Eylem Planı'nı hazırlama sürecinde zaten belediyelerle sürekli iletişim içerisindeyiz. Buna ek olarak, belediyeler de kendi Entegre Katı Atık Yönetim Planlarını hazırlarken bizimle sürekli iletişime geçiyorlar.

12.2. ÇŞB'den SÇD Uygulanmasına ilişkin ne tür bir destek almayı istiyorsunuz/bekliyorsunuz? Şu anda yedi şubemiz var. Her şubeden en az bir kişi bile katılsa, eğitime katılacak yedi kişi eder. Uygulamalı eğitimin daha fazla işe yarayacağını gözlemledim hep. Teorik eğitimde, genelde o anda öğrenirsin ancak sonra hatırlaması zor olur. Uygulamalı eğitim kişi içinde yer aldığı için daha etkili. Başka türlü ilgili kişinin katılımını sağlamak zor oluyor. 2023 yılından sonra SÇD uygulayacaksa, bu eğitimler bize gerekecek arka plan bilgisini sağlayacaktır.

Projeler (ÇED) mevcut ancak planın nasıl değerlendirileceğine (SÇD) gelince, aklımızda tam bir netlik yok.

Katılımcı Listesi

Tarım ve Orman Bakanlığı - Su Yönetimi Genel Müdürlüğü

KURUM: Tarım ve Orman Bakanlığı - Su Yönetimi Genel Müdürlüğü

TARİH: 18.07.2019

GÖRÜŞÜLEN: Özge Hande Sahtiyancı Özdemir - Uzman

Genel sorular

13. Kurumunuzun sorumlusu olduğu plan ve programlar nelerdir?

13.1. Planlama süreciniz nasıl işlemektedir? – ne zaman hazırlandılar, yeni plan ve programlar ne zamana hazırlanacaklar ve ne sıklıkta güncellenecekler? Planlama süreciniz normalde ne kadar sürmektedir?

Su Yönetimi GM tarafından hazırlanan ve SÇD'ye tabii olan üç çeşit plan bulunmaktadır. Bunlar; Havza Yönetim Planları, Havza Koruma Eylem Planları ve Ulusal Havza Yönetim Stratejisi Planı. Normalde planlar 6 yıllık dönemler için hazırlanıyor ancak ilk dönem projenin büyüklüğüne bağlı olarak 2-3 yıllık bir dönemi kapsayabiliyor. Ulusal Havza Yönetim Stratejisi Planı 2017- 2023 yılları arası için hazırlanmıştır.

Kuraklık ve taşkın ile ilgili planlar da var ama onları başka bir departman hazırlıyor.

13.2. Plan ve programlar ulusal, bölgesel ya da alt bölgesel düzeyde mi hazırlanıyor?

Havza Yönetim Planı ve Havza Koruma Eylem Planı havza ölçeklidir. Kuraklık ve taşkınlık ile ilgili planlar da havza ölçekli (ancak onlar başka bir departmanın sorumluluğunda olduğu için ayrıntıları bilmiyorum).

Ulusal Havza Yönetim Strateji Planı ise tüm ülkeyi kapsıyor.

13.3. Plan ve programların temel amacı/öncelikleri nelerdir?

Ana hedefimiz su kütlelerini ve kaynaklarını korumak. Tedbirler idari ve mevzuat konularıyla ilişkilendirilebilir ve ayrıca çoğunun yatırımlarla (ör. atıksu arıtma tesisi inşaatı vb.) ve tarımsal tedbirlerle de ilgisi bulunmaktadır.

Bütçe, tedbirlerin uygulayıcısına bağlıdır. Ör. Atıksu artıma tesisinin inşaatı bir tedbir ise, ana sorumlu Belediyedir ve bütçe onlara aittir.

13.4. Plan ve programlarınızı kim hazırlıyor -bu sadece bu görevden sorumlu bir ekibiniz var mı? Bu ekip SÇD ve SÇD Yönetmeliğinin getirdiği yükümlülüklerden haberdar mı?

Firmaları (sözleşmeli şirketleri) kullanıyoruz ancak Bakanlık olarak firmaların hazırladığı planları biz kontrol ediyoruz.

Öncelikle havza yönetim planları için yapılacak planları firmalar/şirketler üzerinden hazırlamaya çalışıyoruz. Bu çalışma sürecinde firmalar da SÇD sürecini öğrenmiş oluyor. Ayrıca önceki proje için hazırlanan pilot SÇD raporunu da örnek olarak kullandık.

Ek Soru: Sizce Bakanlığın sözleşmeli şirketler tarafından yürütülen SÇD Raporunu/Sürecini kontrol edebilmesi için kapasite geliştirmesi gerekli mi?

Evet. Raporu ÇŞB'ye göndermeden önce SÇD'nin kalite kontrolü için eğitim almanın yararlı olacağını düşünüyorum.

Ek Soru: Bu sebeple kaç kişinin eğitim alması gerekiyor?

Bence hepimiz için gerekli. Benim çalıştığım bölümde üç kişiyiz ve hepimizin kalite kontrol eğitimini alması gerekiyor.

13.5. Bu plan ve programlardan herhangi biri SÇD Yönetmeliği uyarınca SÇD uygulamaları kapsamına giriyor mu?

14. Kurumunuzun planlama sürecini SÇD uygulamasını göz önüne alarak yeniden incelediniz mi? (sadece plan ve programlardan sorumlu devlet kurumlarına sorulmalı)

14.1. Bu plan ve programlardan herhangi biri için eleme kriterlerini uyguladınız mı? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntıları belirtiniz(ne zaman, sonuçları)

Benim departmanım için, ben üç rapordan sorumluyum. Biz zaten eleme sürecini tamamladık. Daha fazla raporumuzun olduğu zaman, eleme yapmamız gerektiğinin farkındayım.

14.2. Kurumunuzun çalışmaları(ör. Planlama süreci, Katılımcılar için İş Tanımı hazırlığı, kamuoyu görüş alımı) düşünüldüğünde SÇD Uygulamasında karşınıza çıkabilecek en büyük zorluklar nelerdir? Bu zorlukları nasıl aşmayı düşünüyorsunuz?

Havza yönetim planlarında zaten su kaynaklarının korunması için gerekli tedbirleri aldık. SÇD ile bu tedbirleri bütün çevresel boyutlara genişletiyoruz.

1. havza yönetimi planında yönetmelik daha yürürlüğe girmedigi için SÇD'yi eklememiştik, sonradan ilave ettik. SÇD, havza yönetim planlarının hazırlık sürecinde yer almakta. Toplam bütçeyi nasıl etkileyeceğini bilmiyorum.

14.3. SÇD'nin kimin tarafından yürütülmesi planlanıyor– kendi çevre uzmanlarına sahip planlama ekibiniz mi yoksa dışarıdan alınacak hizmet (danışmanlık şirketleri) tarafından mı?

Firmalar (sözleşmeli şirketler) SÇD raporunu hazırlıyor ve biz de kontrol ediyoruz.

15. İlerdeki SÇD bağlantılı görevlerinizden haberdar mısınız?

15.1. Gelecekte önünüze çıkacak plan ve programlarda SÇD uygulanmasını bekliyor musunuz? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntıları belirtiniz.

Biz zaten havzalar için planlar yapıyoruz ve SÇD'nin bu planlarda uygulanması zorunlu.

16. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin (SÇD) uygulanması insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?

16.1. SÇD üzerinde çalışması için bir kişi ya da kişilerden oluşan bir ekip görevlendirdiniz mi? Bu kişiler SÇD hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip mi? SÇD ile ilgili hangi görevleri üstlenecekler?

Bir önceki projede SÇD hakkında bilgilendim. Süreç hakkında bir şeyler öğrendim ancak diğer kişiler veya bölümler hakkında bir şey söyleyemeyeceğim. Kurum içi bir eğitim olmadı.

Şimdi SÇD'den sorumlu ayrı bir bölümümüz var, onlar bir eğitim planlıyor mu bilmiyorum. Bakanlıkta SÇD ile ilgilenen özel bir bölüm var. (bu bölümle görüşme yapılmasına karar verildi.)

16.2. Meslektaşlarınızın SÇD'nin yürütülmesine dair bilgi ve becerilerini geliştirmek neler planladınız?

Önceki proje kapsamında Büyük Menderes Havza Yönetim Planı için hazırladığımız SÇD Raporunu firmalara verdik (planın hazırlanması için anlaşılan şirketlere). SÇD için çoğu onlara verilen raporu (1.proje çıktısı) kullanmaya çalışıyor. Ama ek bir eğitim onlar için yararlı olacaktır.

17. Çevre ve Şehir Bakanlığı (ÇŞB) ,STK'lar ve uygulayıcılar gibi diğer paydaşlar ve ilgili kurumlarla SÇD sürecinde işbirliğini sağladınız mı?

17.1. Normal mesainizde diğer paydaşlarla ne miktarda iletişime geçiyorsunuz?

Havza Yönetim Planları için paydaş toplantıları düzenledik. Bir problem olduğunu düşünmüyorum. İkisinin de hedefleri aynı. Raporu sunup paydaşların yorumlarını alıyoruz. Yorumların çoğu basınç hakkında. Basınç ile ilgili geri bildirimde bulunuyorlar. Örneğin, basınç genliğinin farklı olduğunu söyleyebilirler.

17.2. ÇŞB'den SÇD Uygulanmasına ilişkin ne tür bir destek almayı istiyorsunuz/bekliyorsunuz? SÇD'yi anlayabilmenin en etkili yolu uygulanmasından geçiyor. Bir yönetmelik yürürlüğe girdi ancak bu yönetmelik teorik. Kilit noktaların güzelce açıklanması gerekiyor.

Bana göre öğrenmenin en etkili yolu "uygulama"dan geçiyor. Uygularken öğreniriz. Eğitimlerin hem bizim için hem de bizim için SÇD'yi hazırlayan şirketler için yararlı olacağını düşünüyorum.

Bireysel görüşülen kişiler için özel nitelikli sorular

Raporunuz iklim değişikliğinin etkilerini yansıtıyor mu?

Evet, tabi ki. Nehir Havza Yönetim Planları ayrıca gelecekteki iklim değişikliklerinin oluşturacağı etkiyi de yansıtmaktadır. İklim değişikliği modellemesi yaptığımız bir projemiz de mevcut; o projenin sonuçlarından yararlanıyoruz.

Kapsam raporunda tanımlanan temel çevresel sorunlar nelerdir?

Koruma alanları, biyo-çeşitlilik...

Nehir havzası yönetim planları hidroelektrik santrallerini, birikmiş etkileri ya da biyo-çeşitlilik üzerindeki iç etkileri de içermekte midir?

Evet, hidrolojik basınç etkisi var. Bu alandaki su kullanımında basınç var, diyoruz mesela.

Katılımcı Listesi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı- Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü ve Bölge Kalkınma İdareleri Genel Müdürlüğü

KURUM: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı- Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü & Bölge Kalkınma İdareleri Genel Müdürlüğü

TARİH: 24.07.2019

GÖRÜŞÜLEN: Füsun Gülmez- Şehir Plancısı

Genel sorular

18. Kurumunuzun sorumlusu olduğu plan ve programlar nelerdir?

18.1. Planlama süreciniz nasıl işlemektedir? – ne zaman hazırlandılar, yeni plan ve programlar ne zamana hazırlanacaklar ve ne sıklıkta güncellenecekler? Planlama süreciniz normalde ne kadar sürmektedir?

Kendi Bölgesel Kalkınma Planlarını hazırlayan 26 Bölgesel Kalkınma Ajansı bulunmaktadır. Biz, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü olarak, bu planlar üzerine yorum veriyoruz.

Mevcut Bölgesel Kalkınma Planları 2023 yılında sona erecek. Şu ana kadar her kalkınma ajansı ikişer plan hazırladı. İlk planlar 2010-2013 yıllarını, ikinci planlar ise 2014-2023 yıllarını kapsamaktadır. Sonraki planların kapsayacağı dönem belli olmamakla beraber amacımız 10 yıllık olmasıdır.

Bölgesel kalkınma planlarının hazırlık ve onay süreci yaklaşık 1,5 yıl sürmektedir.

Genel Müdürlüğümüzde SÇD için belirli bir planlama olmadı. Bütün ajanslar kendi bölgelerinde hazırlayacakları planları besleyen özel çalışmaları yürütmekte. Ancak her ajans SÇD farkındalığına sahip değil.

18.2. Plan ve programlar ulusal, bölgesel ya da alt bölgesel düzeyde mi hazırlanıyor?

Bölgesel düzeyde

18.3. Plan ve programların temel amacı/öncelikleri nelerdir?

Planların amacı ve hedefleri bölgelerin özelliklerine bağlı olarak değişmektedir. Ancak, genel amaç, bölgede sosyo-ekonomik kalkınma oluşturmaktır. Örneğin, bir bölge turizme öncelik verirken, başka bir bölgede girişimcilik ve yenilik daha çok önem arz edebilir.

18.4. Plan ve programlarınızı kim hazırlıyor -bu sadece bu görevden sorumlu bir ekibiniz var mı? Bu ekip SÇD ve SÇD Yönetmeliğinin getirdiği yükümlülüklerden haberdar mı?

Planları bölgesel kalkınma ajansları kendileri hazırladığından, bu soru ajanslara sorulmalıdır.

18.5. Bu plan ve programlardan herhangi biri SÇD Yönetmeliği uyarınca SÇD uygulamaları kapsamına giriyor mu?

Bölge Kalkınma İdareleri Eylem Planları ve Bölgesel Kalkınma Planları SÇD'ye tabidir. Bu planlar Kalkınma Ajansları ve Bölge Kalkınma İdareleri tarafından hazırlanırlar ve bizim tarafımızdan koordine edilirler.

19. Kurumunuzun planlama sürecini SÇD uygulamasını göz önüne alarak yeniden incelediniz mi? (sadece plan ve programlardan sorumlu devlet kurumlarına sorulmalı)

19.1. Bu plan ve programlardan herhangi biri için eleme kriterlerini uyguladınız mı? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntıları belirtiniz(ne zaman, sonuçları)

Bölge Kalkınma İdareleri Eylem Planları ve Bölgesel Kalkınma Planlarından bahsediyorsak, bunlar zaten yönetmeliğin ekinde, yani eleme uygulanmıyor. Ancak tekrardan altını çiziyorum, planların hazırlanmasından biz sorumlu değiliz.

19.2. SÇD'nin kimin tarafından yürütülmesi planlanıyor– kendi çevre uzmanlarına sahip planlama ekibiniz mi yoksa dışarıdan alınacak hizmet (danışmanlık şirketleri) tarafından mı?

Ajansların dışarıdan hizmet satın almadan da bu planları hazırlamaları mümkündür. Bunun için kapasitelerinin geliştirilmesi gerekir. Ancak, ihtiyaç duyulduğu takdirde hizmet alımına başvurulabilir.

20. İllerdeki SÇD bağlantılı görevlerinizden haberdar mısınız?

20.1. Gelecek SÇDler ve SÇD ile ilgili faaliyetler için şimdiden bir bütçe ayrıldı mı? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntıları belirtiniz. (ör. Hangi faaliyetler hazır fonlar tarafından karşılanacak, bütçe ne zaman hazır olacak vb.)

Şimdilik, SÇD hakkında bir farkındalık olmadığı için bir bütçe ayrılmadı. Fakat yıl içerisinde yapılacak düzenlemelerle bütçemize eklenmesi mümkündür.

21. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin (SÇD) uygulanması insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?

Şimdiye kadar ayrılmadı

22. Çevre ve Şehir Bakanlığı (ÇŞB) ,STK'lar ve uygulayıcılar gibi diğer paydaşlar ve ilgili kurumlarla SÇD sürecinde işbirliğini sağladınız mı?

22.1. ÇŞB'den SÇD Uygulanmasına ilişkin ne tür bir destek almayı istiyorsunuz/bekliyorsunuz? Genel Müdürlüğümüze ek olarak, 26 bölgesel kalkınma ajansı ve Bölge Kalkınma İdarelerinin de (GAP, DAP, DOKAP, KOP) eğitimlere katılması gerekmektedir. Eğitime katılacak yaklaşık 65 kişi olduğundan (her kalkınma ajansından ve idareden ikişer kişi) özel hedef grubu eğitimleri düzenlenebilir. Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Bölge Kalkınma İdareleriyle düzenlenecek eğitimler büyük önem arz etmektedir çünkü bu kurumların yerel düzeyde kapasite geliştirmesine katkı sağlayabileceklerini düşünüyoruz.

Katılımcı Listesi

: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı- Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü:

KURUM: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı- Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü

TARİH: 24.07.2019

GÖRÜŞÜLEN: Dursun Karakuş-Çevre Mühendisi

Genel sorular

23. Kurumunuzun sorumlusu olduğu plan ve programlar nelerdir?

23.1. Planlama süreciniz nasıl işlemektedir? – ne zaman hazırlandılar, yeni plan ve programlar ne zamana hazırlanacaklar ve ne sıklıkta güncellenecekler? Planlama süreciniz normalde ne kadar sürmektedir?

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan planlar bulunsa da bizim genel müdürlüğümüz (Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü) herhangi bir plan hazırlamıyor. Biz ekonomik durumlara ve taleplere bağlı olarak organize sanayi bölgeleri veya sanayi bölgeleri üzerinde çalışıyoruz.

Genel müdürlüğümüz, gelecek potansiyel sanayi alanlarının bir listesini oluşturmak için illerden potansiyel sanayi alanlarının konumlarına dair bilgi talep eder. İller, bölgelerindeki belli bir konumu sanayi alanı kurmak için genel müdürlüğümüze taleplerini sunarlar. Bu aşamada, birçok konsey birlikte çalışır ve ilgili kurumların görüşleri toplanır. Eğer konseylerden biri bile kabul etmezse, o belirlenen alanda sanayi alanı kurulamaz.

Alanları yerinde inceliyoruz. Alternatifler geliştirip değerlendiriyoruz. Ancak bu bahsettiklerimin hepsinin kapsamlı bir raporu bulunmamakta.

Başka bir Genel Müdürlük Tarafından yürütülen bir Sanayi Strateji Belgesi bulunmakta.

23.2. Plan ve programlarınızı kim hazırlıyor -bu sadece bu görevden sorumlu bir ekibiniz var mı? Bu ekip SÇD ve SÇD Yönetmeliğinin getirdiği yükümlülüklerinden haberdar mı?

SÇD mevzuatı hakkında bilgimiz var ancak uygulanması konusunda yok.

23.3. Bu plan ve programlardan herhangi biri SÇD Yönetmeliği uyarınca SÇD uygulamaları kapsamına giriyor mu?

Şimdilik hayır, ancak belki gelecekte olabilir. Hiçbir fikrimiz yok.

24. Kurumunuzun planlama sürecini SÇD uygulamasını göz önüne alarak yeniden incelediniz mi? (sadece plan ve programlardan sorumlu devlet kurumlarına sorulmalı)

Henüz incelemedik.

25. İllerdeki SÇD bağlantılı görevlerinizden haberdar mısınız?

25.1. Gelecekte önünüze çıkacak plan ve programlarda SÇD uygulanmasını bekliyor musunuz? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntıları belirtiniz.

Şu anda bilgi sahibi değiliz ancak belki uygulayabiliriz.

25.2. Yakın gelecekteki olası SÇD'lerin yönetiminden kurumunuz adına kimin sorumlu olacağını düşünüyorsunuz?

Bakanlıkta birçok farklı şube var. Bu görev bir şubeye verilebilir. Biz genelde ÇED için Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı gibi organizasyonlardan yardım alıyoruz. ÇED lisansı olup SÇD lisansı olmayan şirketler var. Bu yüzden ÇŞB'nin de yardımını alarak kendimiz yapmaya çalışabiliriz. Çünkü SÇD için hangi şirket ile iletişime geçeceğimiz bilinmiyor.

25.3. Gelecek SÇDler ve SÇD ile ilgili faaliyetler için şimdiden bir bütçe ayrıldı mı? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntıları belirtiniz. (ör. Hangi faaliyetler hazır fonlar tarafından karşılanacak, bütçe ne zaman hazır olacak vb.)

Bütçeler anlık değil yıllık hazırlanıyor. Örneğin, 2020'de böyle bir uygulama olacak ise, bütçeye zaten yazılmış olması gerekir. SÇD hakkında bir öngörü olursa ekleme yapılır.

26. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin (SÇD) uygulanması insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?

Hayır

27. Çevre ve Şehir Bakanlığı (ÇŞB) ,STK'lar ve uygulayıcılar gibi diğer paydaşlar ve ilgili kurumlarla SÇD sürecinde işbirliğini sağladınız mı?

27.1. ÇŞB'den SÇD Uygulanmasına ilişkin ne tür bir destek almayı istiyorsunuz/bekliyorsunuz? Eğer teori ve pratik birleşirse uygulama sağlam olacaktır. Uygulama birimlerinin, öğrendiklerinin uygulanma aşamasını görmeleri iyi olacaktır.

Bizim dışımızda, Strateji Belgesini hazırlayan Genel Müdürlüğün de katılması gerektiğini düşünüyorum. Bakanlığımıza 5-6 kişilik bir kontenjan ayırabilir.

Katılımcı listesi

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı – Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü

KURUM: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı – Altyapı Yatırımları GM

TARİH: 19.07.2019

GÖRÜŞÜLEN: Selma Çınar- Daire Başkanı

Genel sorular

28. Kurumunuzun sorumlusu olduğu plan ve programlar nelerdir?

28.1. Planlama süreciniz nasıl işlemektedir? – ne zaman hazırlandılar, yeni plan ve programlar ne zamana hazırlanacaklar ve ne sıklıkta güncellenecekler? Planlama süreciniz normalde ne kadar sürmektedir?

Ulaşım Ana Planını biz değil, Strateji Geliştirme Başkanlığı hazırlıyor. Havaalanı, demir yolları, kıyı şeridi vb. ana planları mevcut.

Bizim birimimiz teknik konularla ilgileniyor. Biz proje bazlı çalışıyoruz, plan hazırlamıyoruz. 3 veya 5 yıllık gibi dönemsel planlarımız yok, ihtiyaç duyuldukça projeler yapıyoruz.

İllerden gelen talepler doğrultusunda projeleri hazırlıyor veya onaylıyoruz.

Belediyeler şehirler için Ulaşım Planları hazırlıyor ve bizim onları onaylamak gibi bir sorumluluğumuz var. Onaylama sürecinde planların yönetmeliğe uygunluğunu kontrol ediyoruz ve ilgili kurumların fikirlerini alıyoruz. Anladığımız kadarıyla, 2023 yılından itibaren belediyelerin Ulaşım Ana Planları'nı onaylamadan önce SÇD'ye uygunluk açısından da kontrol etmemiz gerekecek.

29. Kurumunuzun planlama sürecini SÇD uygulamasını göz önüne alarak yeniden incelediniz mi? (sadece plan ve programlardan sorumlu devlet kurumlarına sorulmalı!)

29.1. SÇD'nin kimin tarafından yürütülmesi planlanıyor– kendi çevre uzmanlarına sahip planlama ekibiniz mi yoksa dışarıdan alınacak hizmet (danışmanlık şirketleri) tarafından mı?

Daha kesin olarak belli olmasa da hizmet temin edebilir veya kendi kapasitemizi geliştirebiliriz.

30. İllerdeki SÇD bağlantılı görevlerinizden haberdar mısınız?

/

31. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin (SÇD) uygulanması insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?

/

32. Çevre ve Şehir Bakanlığı (ÇŞB) ,STK'lar ve uygulayıcılar gibi diğer paydaşlar ve ilgili kurumlarla SÇD sürecinde işbirliğini sağladınız mı?

32.1. ÇŞB'den SÇD Uygulanmasına ilişkin ne tür bir destek almayı istiyorsunuz/bekliyorsunuz?

Aşağıdakileri 2023 yılı öncesi açıklığa kavuşturursak daha iyi olacağını düşünüyorum:

- Ulaşım sektöründe nasıl bir SÇD yaklaşımı izlenecek?

- Belediyeler Ulaşım Ana Planlarının onayı için bize geldiğinde SÇD yoksa ne yapmalıyız?
- SÇD'nin yaptırımları var mı?

Fotoğraf

Katılımcı Listesi

Kültür ve Turizm Bakanlığı – Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü - Yatırım Geliştirme ve Planlama Dairesi

KURUM: Kültür ve Turizm Bakanlığı – Yatırım ve İşletmeler GM - Yatırım Geliştirme ve Planlama Dairesi

TARİH: 26.07.2019

GÖRÜŞÜLEN: Emir Özkan – Daire Başkanı

Genel sorular

33. Kurumunuzun sorumlusu olduğu plan ve programlar nelerdir?

33.1. Planlama süreciniz nasıl işlemektedir? – ne zaman hazırlandılar, yeni plan ve programlar ne zamana hazırlanacaklar ve ne sıklıkta güncellenecekler? Planlama süreciniz normalde ne kadar sürmektedir?

Türkiye Turizm Stratejisi Belgesi, 2007-2023 yılları için hazırlanmıştır. Başka bir plan (Turizm Ana Planı) denebilir ancak ismi henüz kesin değil) bakanlığımızın farklı bir bölümü tarafından hazırlanmaktadır. Bunun Eylül ayında sunulması planlanıyor. Biz, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü olarak, bu planın hazırlık sürecine henüz dâhil değiliz. Bu belgenin daha çok tanıtım ve pazarlama ile ilgili olacağını düşünüyorum. Yatırımlar hakkında olmayabilir.

Turizm bölgeleri Turizm Teşvik Kanunu kapsamında belirlenir. Bu sınırlar dâhilinde her ölçekteki planlama yetkisi bakanlığa aittir. Planları kendimiz hazırlayabilsek de, bu planlar genellikle mahalli idareler ve vali tarafından hazırlanır. Biz yalnızca plan onaylama sürecini yürütürüz.

Geçmişte, 1/100.000 ve 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planlarına ve bunun yanı sıra, 1/1.000 ve 1/5.000 ölçekli Nazım İmar Planlarına onay verdik. Ancak daha üst ölçekli planlar geçmişte tamamlandığı için genellikle 1/5.000 ve 1/1.000 ölçekli planları onaylıyoruz.

Yönetmelik 1/50.000 diyor, bu yüzden anladığımız kadarıyla planlarımızın SÇD'ye tabi değil.

33.2. Plan ve programlarınızı kim hazırlıyor -bu sadece bu görevden sorumlu bir ekibiniz var mı? Bu ekip SÇD ve SÇD Yönetmeliğinin getirdiği yükümlülüklerinden haberdar mı?

Mahalli idareler ve valilik.

34. Kurumunuzun planlama sürecini SÇD uygulamasını göz önüne alarak yeniden incelediniz mi? (sadece plan ve programlardan sorumlu devlet kurumlarına sorulmalı)

34.1. SÇD'nin kimin tarafından yürütülmesi planlanıyor– kendi çevre uzmanlarına sahip planlama ekibiniz mi yoksa dışarıdan alınacak hizmet (danışmanlık şirketleri) tarafından mı?

Hizmet alabiliriz. Ekip kurmamızı gerektirecek bir ölçekte çalışmıyoruz, alt-ölçekli planlarda çalışıyoruz. İhtiyaç durumunda ÇŞB ile koordinasyon halinde kendimiz yürütebiliriz ya da ek hizmet alabiliriz. Bunun için ödeneğimiz var.

35. İlerdeki SÇD bağlantılı görevlerinizden haberdar mısınız?

/

36. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin (SÇD) uygulanması insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?

/

37. Çevre ve Şehir Bakanlığı (ÇŞB) ,STK'lar ve uygulayıcılar gibi diğer paydaşlar ve ilgili kurumlarla SÇD sürecinde işbirliğini sağladınız mı?

37.1. ÇŞB'den SÇD Uygulanmasına ilişkin ne tür bir destek almayı istiyorsunuz/bekliyorsunuz? Biz fiziki planlar ile ilgilenen tek birimiz. Müzeler Genel Müdürlüğü'nün planlama yetkisi yok ancak Nazım İmar Planlarını kendileri değerlendiriliyor. Onlar da küçük ölçekli. Plan yapmıyorlar ancak görüşlerini belirtiyorlar. Bizim dışımızda planlama yetkisi olan başka bir birim yok. Arkadaşlarımızın çoğu şehir plancısı, bu işleri onlar yürütüyor.

Katılımcı listesi

İLBANK

KURUM: İLBANK

TARİH: 19.07.2019

GÖRÜŞÜLEN: Hakan Alp

Genel Sorular

38. Kurumunuzun sorumlusu olduğu plan ve programlar nelerdir?

38.1. Planlama süreciniz nasıl işlemektedir? – ne zaman hazırlandılar, yeni plan ve programlar ne zamana hazırlanacaklar ve ne sıklıkta güncellenecekler? Planlama süreciniz normalde ne kadar sürmektedir?

Nazım imar planlarının hazırlanmasından belediyeler sorumludur. İLBANK, belediyeler tarafından yetkilendirildikleri zaman nazım imar planlarını hazırlar. İLBANK ayrıca belediyelere hem nazım imar planlarının hazırlığı için hem de herhangi bir altyapı veya büyük altyapı yatırımları için fon/kaynak sağlayabilir. İLBANK genelde yeterli teknik kapasitesi ve mali kaynağı olmayan belediyeler için çalışır. Büyükşehir Belediyeleri planlarını kendileri yapar veya bazen çözülmesi zor bir sorunla karşılaştıklarında İLBANK'ı işe dâhil ederler.

Planlama departmanımız belediyeler için (belediyelerden yetki alındığı takdirde) 1/5000 ve 1/10000 ölçekli nazım imar planları hazırlamaktadır. Planlama süreci, her şey yolunda gitmesi halinde, orta nüfuslu belediyelerin planları için 8 ay sürmektedir. Kurumların yorumlarını da alıyoruz ve bu zaman alan bir iş. Nazım imar planları Belediye Meclisi tarafından onaylanmaktadır.

38.2. Plan ve programlar ulusal, bölgesel ya da alt bölgesel düzeyde mi hazırlanıyor?

Planlarımız belediye düzeyinde hazırlanmaktadır.

38.3. Plan ve programların temel amacı/öncelikleri nelerdir?

Belediyeler için (belediyelerden yetki alındığı takdirde) hazırladığımız 1/5000 ve 1/10000 ölçekli nazım imar planları. Nazım imar planları dışında turizm merkezi planları, ulaşım planları, sanayi ve depolama planları hazırlıyoruz. Gerekteğinde bu tür planların onayını ilgili bakanlık verebilir. Ör. Belediyenin Ulaşım Ana Planını, Belediye Meclisi yerine Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı onaylayabilir.

38.4. Plan ve programlarınızı kim hazırlıyor -bu sadece bu görevden sorumlu bir ekibiniz var mı? Bu ekip SÇD ve SÇD Yönetmeliğinin getirdiği yükümlülüklerden haberdar mı?

İLBANK, anlaşmalı/sözleşmeli şirketler tarafından yürütülen belediyelerin nazım imar planlarının hazırlıkları için teknik denetmen/kontrolör olarak çalışmaktadır.

38.5. 1.5 Bu plan ve programlardan herhangi biri SÇD Yönetmeliği uyarınca SÇD uygulamaları kapsamına giriyor mu?

Belediyeler tarafından hazırlanan tüm nazım imar planlarının SÇD'ye tabi olup olmadığı konusunda net bir fikrimiz yok. Nüfus ve yüzölçümünün dikkate alınması gerektiğini düşünüyoruz.

Belediyeler adına ILBANKın hazırladığı planların SÇD'ye tabi olduğundan haberdar değiliz. Bu, ÇŞB ile açıklığa kavuşturmamız gereken temel sorun.

39. Kurumunuzun planlama sürecini SÇD uygulamasını göz önüne alarak yeniden incelediniz mi? (sadece plan ve programlardan sorumlu devlet kurumlarına sorulmalı)

/

40. İlerdeki SÇD bağlantılı görevlerinizden haberdar mısınız?

/

41. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin (SÇD) uygulanması insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?

/

42. Çevre ve Şehir Bakanlığı (ÇŞB) ,STK'lar ve uygulayıcılar gibi diğer paydaşlar ve ilgili kurumlarla SÇD sürecinde işbirliğini sağladınız mı?

5.1 Normal mesainizde diğer paydaşlarla ne miktarda iletişime geçiyorsunuz?

Nazım İmar planlarının hazırlık sürecinde ilgili kurumlarla (ör. Devlet Su İşleri, Milli parklar, TOB vb.) görüşlerini almak için etkileşime geçiyoruz.

Anladığımıza göre, ilgili planın SÇD'ye tabi olup olmadığını öğrenmek için ÇŞB ile iletişime geçmemiz gerekiyor.

5.2 ÇŞB'den SÇD Uygulanmasına ilişkin ne tür bir destek almayı istiyorsunuz/bekliyorsunuz?

Öncelikle, ILBANK'ın belediyeler adına hazırladığı planların SÇD'ye tabi olup olmadığını anlamamız gerekiyor. Tabilerse, proje kapsamında verilecek eğitimlere katılmak isteriz ve bu doğrultuda eğitimlere katılacak kişilerin sayısını belirleyebiliriz.

Bireysel görüşülen kişiler için özel nitelikli sorular

- Desteğinizle hazırlanan SÇD plan ve programlarının içinde ne kadar yer alıyorsunuz (ya da almayı planlıyorsunuz?)

1/5000 ve 1/10000 ölçekli nazım imar planları ile uğraşıyoruz

- SÇD'ye katılmak size planlama çalışmalarınızı geliştirmek için hangi alanlarda ne tür fırsatlar sunuyor?

SÇD mekân seçimi ve karar verme süreçlerine katkı sağlayabilir.

Fotoğraf

Katılımcı Listesi

Ankara Kalkınma Ajansı

KURUM: Ankara Kalkınma Ajansı

TARİH: 16.07.2019

GÖRÜŞÜLEN: Ersin Ak - Uzman

Genel sorular

43. Kurumunuzun sorumlu olduğu plan ve programlar nelerdir?

43.1. Proje döngünüz nedir? – ne zaman hazırladınız, yeni plan ve programlar ne zaman hazır olacak ve ne sıklıkta güncellenecekler? Programlama süreci normalde ne kadar sürmektedir?

Ankara Bölgesel Kalkınma Planı'nı hazırlıyoruz. Ayrıca, 2014-2023 yılları için hazırlamış olduğumuz Bölgesel Kalkınma Planı'nı da Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı onayladı.

2014-2023 yılları için yaptığımız Ankara Kalkınma Planı'nın hazırlık çalışmaları 2011 yılında başladı, ilk taslak 2013 yılında hazır durumdaydı ve 2014 yılında onaylandı.

Ankara Kalkınma Planı'nın hazırlık sürecinde, mevcut durum değerlendirildi, mevcut planlar gözden geçirildi, paydaş analizi ve yönetimi yapıldı, strateji geliştirildi, ön değerlendirme yapıldı ve boyutlar/eksenler belirlendi. İki onay süreci gerçekleşti, ilki yönetim kurulunun onayını, ikincisi ise Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının onayını almaktı.

Planın zayıflığı (zayıflığı diyebiliriz belki) planın, yalnızca Ajans tarafından finansal destek programlarının hazırlama sürecinde kullanılması olabilir. Diğer makamların uygulamasının zorunlu olduğu bir plan değil ama ajansın yönetim kurulunun valilik, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ticaret Odası vb. kuruluşların üyelerinden oluştuğu unutulmamalıdır.

Ayrıca Ajansımızın vizyonu ve hedeflerine ilişkin (kurumsal) bir Stratejik Planı var ancak o plan SÇD kapsamında değil.

43.2. Plan ve programlar ulusal, bölgesel ya da alt bölgesel seviyede mi hazırlanıyor?

Ankara Bölgesel Kalkınma Planı 6 alt-bölgeye ayrılan Ankara şehrini kapsamaktadır: ör. Birinci alt-bölge Bala, Evren, Haymana, Şereflikoçhisar; ikinci alt-bölge Çubuk ve Kalecik vb.

43.3. Plan ve programların temel amacı/öncelikleri nelerdir?

Ankara Bölgesel Kalkınma Planı aşağıda bahsedilen üç eksen çerçevesinde tasarlandı:

- “Ankara’da Yaşamak” iki ana başlık (zayıflıklar ve potansiyeller) altındaki şu konulardan oluşmaktadır: çarpık kentleşme, şehir içi ulaşım, barınma ve konaklama, gelir dağılımı ve yoksulluk, yaşlanma, alt bölgelerdeki nüfus azalması, doğal afetler, erişilebilirlik, kentsel dönüşüm, nitelikli ve dinamik göç, kültürel, tarihi ve sanatsal varlıklar vb.
- “Ankara’da Çalışmak” iki ana başlık (zayıflıklar ve potansiyeller) altındaki şu konulardan oluşmaktadır: teknoloji ve katma değer seviyesi, rekabet, sürdürülebilir büyüme.
- “Ankara’da Çevre” iki ana başlık (zayıflıklar ve potansiyeller) altındaki şu konulardan oluşmaktadır: İklim değişimi, sanayi, enerji ve ulaşım, tarım, turizm.

43.4. Plan ve programlarınızı kim hazırlıyor -bu sadece bu görevden sorumlu bir ekibiniz var mı? Bu ekip SÇD ve SÇD Yönetmeliğinin getirdiği yükümlülüklerinden haberdar mı?

İş Geliştirme ve Strateji Bölümü

43.5. Bu plan ve programlardan herhangi biri SÇD Yönetmeliği uyarınca SÇD uygulamaları kapsamına giriyor mu?

Bölgesel Kalkınma Planı SÇD'ye tabidir. Zaten daha önceki SEA projesinde de pilottu.

44. Kurumunuzun planlama sürecini SÇD uygulamasını göz önüne alarak yeniden incelediniz mi? (sadece plan ve programlardan sorumlu devlet kurumlarına sorulmalı)

44.1. Bu plan ve programlardan herhangi biri için eleme kriterlerini uyguladınız mı? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntıları belirtiniz(ne zaman, sonuçları)

Henüz hayır, ancak bir sonraki Ankara Bölgesel Kalkınma Planını hazırlamaya başladığımızda ÇŞB'yi bilgilendirip; SÇD için bütçe ayıracağız.

44.2. Bu plan ve programlardan herhangi birine SÇD uygulamayı düşündünüz mü? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntılarını belirtiniz.

SÇD'yi dikkate almak zorundayız çünkü bölgesel planlarımız SÇD yönetmeliği uyarınca SÇD'ye tabidir. Bir sonraki Ankara Bölgesel Kalkınma Projesini hazırlamaya başladığımızda ÇŞB'yi bilgilendirip SÇD için bütçe ayıracağız

44.3. Düşündüyseniz, SÇD sürecini ne zaman ve nasıl başlatacağınıza dair bir plan yaptınız mı?

Yukarıya bakınız

44.4. Kurumunuzun çalışmaları(ör. Planlama süreci, Katılımcılar için İş Tanımı hazırlığı, kamuoyu görüş alımı) düşünüldüğünde SÇD Uygulamasında karşınıza çıkabilecek en büyük zorluklar nelerdir? Bu zorlukları nasıl aşmayı düşünüyorsunuz?

[Bu soru ilgili kişiye sorulmamıştır. Ancak kişinin görüşmede diğer sorulara verdiği cevaplara bakılacak olursa SÇD hakkındaki bilgi eksikliği ve şu an için bu konuda uzman bulmanın zorluğunun zorlayıcı olabileceğine kanaat getirilebilir.]

44.5. Sizce SÇD'yi en fazla kimin üstlenmesi beklenebilir – kendi çevre uzmanlarınız mı yoksa dışarıdan alınacak hizmet mi (danışmanlık şirketleri)?

Ajanstaki tek çevre mühendisi benim. Önceki projenin eğitimlerine katılan personel sayısı benimle birlikte üçtü ancak maalesef diğer iki çalışan artık Ajansımızda çalışmamakta. Tahminimce, bütün SÇD işlerini dışarıya yaptırmaktansa kendi uzmanlarımıza ek olarak dışarıdan destek olarak SÇD sürecini yürütebiliriz.

44.6. Yeterli SÇD bilgisine sahip kişiler/kurumlar tanıyor musunuz?

Türkiye'de yeni olan bir iş alanı olduğu için uygulayıcı bulmanın zor olacağını düşünüyorum. Yeterli bilgiye sahip kişiler/kurumlar bulmak için ÇŞB'den öneride bulunmalarını isteyebiliriz.

45. İlerdeki SÇD bağlantılı görevlerinizden haberdar mısınız?

45.1. Gelecekte önünüze çıkacak plan ve programlarda SÇD uygulanmasını bekliyor musunuz? Cevabınız evet ise lütfen ayrıntıları belirtiniz.

Evet. Bir sonraki, 2024-2034 yılları için hazırlanacak, Ankara Bölgesel Kalkınma Planında uygulanmasını bekliyoruz. Bu yeni planın hazırlıklarına da 2022 yılında başlayabiliriz ama kesin değil.

45.2. Yakın gelecekteki olası SÇD'lerin yönetiminden kurumunuz adına kimin sorumlu olacağını düşünüyorsunuz?

Çevre Mühendisi olarak benim ve İş geliştirme ve Strateji bölümünde bazı çalışanların olacağını tahmin ediyorum.

46. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin (SÇD) uygulanması insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?

46.1. Bir Odak Noktası çoktan belirlendi mi?

Resmi olarak aday gösterilen bir Odak Noktası olmasa da ben geçen projeden beri ÇŞB ile iletişim halindeyim.

47. Çevre ve Şehir Bakanlığı (ÇŞB) ,STK'lar ve uygulayıcılar gibi diğer paydaşlar ve ilgili kurumlarla SÇD sürecinde işbirliğini sağladınız mı?

47.1. Normal mesainizde diğer paydaşlarla ne miktarda iletişime geçiyorsunuz?

SÇD'yi yürütmeye başlamadık ancak Ankara Bölgesel Kalkınma Planının hazırlık sürecinde paydaşların görüşlerini aldık. Bu yüzden, yönetim kurulunun planın halka açılmasına karşı olumlu bakacağını düşünüyorum.

47.2. ÇŞB'den SÇD Uygulanmasına ilişkin ne tür bir destek almayı istiyorsunuz/bekliyorsunuz?

Eğitimler ve pratik eğitimler (vaka/durum çalışmaları vb.) yararlı olabilir. Ajansımızdan 6-7 çalışanın eğitimlere katılacaklarını düşünüyorum.

*: ÇŞB davet mektuplarını Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü'ne gönderecektir. ÇŞB, davet edilen her kurumdan, kurumlara gönderilecek resmi mektuplar ile iki ana ve iki alternatif odak noktası talep edecektir.

Fotoğraf

Katılımcı Listesi

Çevre Mühendisleri Odası

KURUM: Çevre Mühendisleri Odası

TARİH: 30.07.2019

GÖRÜŞÜLEN: Tuğba Uçankuş (Oda Yönetim Kurulu Üyesi- ÇED uygulayıcısı)

Sorular

1. Kuruluşunuz SÇD sürecine nasıl dâhil olmayı planlıyor?

1.1. Kuruluşunuz SÇD'ye ne çeşit bir ilgi gösteriyor?

Bir önceki SÇD kapsamında çalıştaylardan birine katılma şansım olmuştu. Ancak şimdilik, SÇD kavramı bizim için de diğer kurumlar ve STK'lara olduğu gibi hala yabancı.

Çevre Mühendisleri Odası olarak, sektördeki kişilere, özellikle çevre mühendislerine eğitimler veriyoruz. SÇD sürecinin açıklanması ve SÇD yönetmeliğinin tanıtılması gibi konular üzerine verilen eğitimlere katkı sağlayabiliriz. Ayrıca ÇED'de yaptığımız gibi birkaç proje ile SÇD'nin tanıtımına yardımcı olabiliriz. Kurumların SÇD uygulamalarında (pratiklerinde) da payımızın olmasını isteriz. Çevre mühendisliği uzmanlığıyla ilgili sorunlarda yer alabiliriz.

1.2. Genel olarak SÇD sürecinde ve SÇD uygulamasının gelişmesinde görevinizin ne olduğunu düşünüyorsunuz?

Bizim odamızın (bir STK olarak) SÇD Yönetmeliğinde bir yeri ya da sorumluluğu bulunmamaktadır. SÇD'yi tamamen özel sektörlere bırakmak yerine bakanlığın uygulaması daha iyi, biz de yanlarında olup destek verebiliriz. Bir STK olarak bizim görevimiz meslektaşlarımıza ve halka katkı sağlamaktır. 15.000'den fazla üyemiz var ve bunlardan bazıları yerel makamlarda/yönetimlerde çalışmakta. Ve ülkenin birçok yerinde odalarımız var. Bu nedenle, SÇD'nin halk katılımı sürecinde ve organizasyonlarının planlama aşamalarında yer alabiliriz. Başka bir deyişle, bilgi paylaşımı, duyurular ve yönlendirme gibi konularda katkı sağlayabiliriz.

1.3. Kuruluşunuz belli bir alanda uzmanlaşmış durumda mı? Başka bir deyişle belirli bir sektör/alan (ör. Tarım, ulaşım, enerji, deniz ortamı, doğa koruma) ile uğraşmakta mı?

Uzmanlık alanlarımız atık yönetimi, enerji, bütünleşik kıyı alanları yönetimi vb. Aslında, çevresel etkiye sahip her şey bizim uzmanlığımıza dâhildir. Mekânsal planlama ve telekomünikasyon hariç listelenenlerin hepsiyle ilgiliyiz aslında. Listelenen bütün alanlarda ÇED yürütmekte yeterli deneyime sahibiz.

1.4. SÇD'ye dâhil olmak için herhangi bir plan yaptınız mı? Yaptıysanız ne çeşit planlar? Katılımınızın önemli bir kısmını bu planlar mı oluşturacak?

Şimdilik, SÇD için herhangi bir plan yapmadık. Zaten üst ölçek plan olarak SÇD'yi nasıl uygulayabileceğimiz kafamızda henüz net değil. Bu yüzden plan yapmadık ancak yapabiliriz.

1.5 Kurumunuzun çalışmaları (ör. bilgisi, insan kaynakları, halk ile yapılacak istişarelere katılımı) ve yapısı düşünüldüğünde SÇD uygulamasında karşınıza çıkabilecek en büyük zorluklar nelerdir?

- Halkın doğru şekilde bilgilendirilmesi. Bu konu üzerinde devletin çeşitli çalışmalar yapması lazım. Okullarda (ilkokuldan itibaren) çevrenin önemi üzerine dersler bulunması lazım (çevre farkındalığı ilkokul öğrencilerinde oluşturulmalı). Dikkat çekmek ve farkındalığı arttırmak için daha fazla kamu spotu yapılabilir.
- Mevzuatlarımız iç içe geçtiğinden dolayı uygulanmalarında bazı karışıklıklar oluyor. Bazıları birden fazla bakanlığı ilgilendiriyor. Bu yüzden, belirli bir konunun ayrıntılarını öğrenmek çok zor olabiliyor. Bu ciddi sorunlara yol açıyor. Bunlar için bir koordinasyon makamı olması gerekiyor. Örneğin, ÇŞB'nin SÇD dairesi bu sorumluluğu üstlenebilir.

2. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin (SÇD) uygulanması için insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?

2.1. SÇD üzerinde çalışması için sorumlu biri ya da bir ekip görevlendirdiniz mi? Bu kişiler SÇD hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip mi?

Şu an için hayır, ancak gelecekte görevlendirebiliriz. Sonuçta bu da bizim alanlarımızdan biri olacak. Sürekli Eğitim Merkezi'nin altında SÇD eğitimleri için ayrı bir birim oluşturabiliriz. SÇD'ye özel kaynak ve personel ayrırabiliriz.

2.2. Görevlendirilen kişiye/takıma zaman ve bilgi açısından nasıl destek olmayı düşünüyorsunuz?

Personelimizi eğitimlere gönderebilir, ya da konu üzerinde bir proje yapabiliriz. Bir AB projesinin yönetimini almasak da alt ölçek bir planı kendi kapasitemizi geliştirmek için alabiliriz. Yani önceliğimiz ilk olarak eğitimler ve sonrasında proje desteğiyle kapasitemizi geliştirmek olur.

3. Diğer paydaşlarla (ör. Diğer STK'lar, akademik kuruluşlar vb.) ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) gibi SÇD süreciyle ilgili kuruluşlarla iletişime geçtiniz mi?

3.1. Günlük mesainizde diğer paydaşlarla ne kadar iletişime geçiyorsunuz?

Son birkaç yılda SÇD üzerine bir çalışmamız olmadı. Ama bir önceki SÇD projesi altında SÇD yönetmeliği üzerine görüşlerimizi (yönetmeliğin neticelendirilme sürecinde) bildirdik. Meslektaşlarımıza SÇD'yi tanıttık ancak bakanlıkla daha sonrasında bir iletişimimiz olmadı.

3.2. Kuruluşunuz ne ölçüde planlama süreçlerini (sadece mekânsal planlar değil- çeşitli plan ve programların hazırlanışını) takip ediyor ve/veya süreçlere katılıyor?

- Gelen talepleri değerlendirip çevre mühendislerine işlerinde yardımcı oluyoruz. Yönetmeliklerin gözden geçirilmesinde (revizyon işlemlerinde) bilgi ve becerilerimizi ÇŞB ile paylaşıyoruz. Bunu meslektaşlarımızın görüşlerini alarak yapıyoruz. Bunun dışında başka plan/programlarda diğer bakanlıklar ile çalışmadık.
- Ayrıca internete bakıyoruz ve çevresel etkisi olan bir şey gördüğümüzde müdahale ediyoruz.

3.3. SÇD uygulanmasına ilişkin ÇŞB'den ne tür bir destek almaya (veya tersine ÇŞB'ye destek sağlamaya) ihtiyacınız var?

- Bakanlıktan beklentimiz, bu çeşit toplantılardan haberdar edilmek ve katılımımızın sağlanması. Ayrıca, Bakanlık paydaşlarından biri olarak bizim seçmeli.
- Yönetmeliğe göre SÇD uygulanması kapsamında yer almadığımızdan, Bakanlık yalnızca yönetmelik hakkında görüşlerimizi bize sorabilir. Daha önce de belirttiğim gibi (bkz. Soru 1.2) yönetmeliğe göre, odamızın (bir STK olarak) SÇD'de bir yeri ya da sorumluluğu bulunmamakta. SÇD'yi tamamen özel sektörler bırakmak yerine bakanlığın uygulaması daha iyi, biz de yanlarında olup destek verebiliriz.

Katılımcı Listesi

STK Biyologları

KURUM: Biyologlar Dayanışma Derneği (STK)

TARİH: 19.07.2019

GÖRÜŞÜLEN: Tarık Patihan

Sorular

4. Kuruluşunuz SÇD sürecine nasıl dâhil olmayı planlıyor?

4.1. Kuruluşunuz SÇD'ye ne çeşit bir ilgi gösteriyor?

Biyologların şahsi haklarına ek olarak biz, Biyologlar Dayanışma derneği olarak, doğal çevre, gıda güvenliği, su güvenliği vb. konularla da ilgileniyoruz. Derneğimiz direk SÇD ile uğraşmasa da, üyelerimizin büyük bir kısmı Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) ve biyo-çeşitlilik araştırmalarıyla ilgili alanlarda çalışmaktadır.

4.2. Genel olarak SÇD sürecinde ve SÇD uygulamasının gelişmesinde görevinizin ne olduğunu düşünüyorsunuz?

Proje ve planların çoğunun biyo-çeşitlilik ve ekoloji üzerinde etkisi var. Bu yüzden, ekosistemi korumak adına biz biyologların görüşleri planlama sürecinde büyük bir öneme ve değere sahiptir.

4.3. Kuruluşunuz belli bir alanda uzmanlaşmış durumda mı? Başka bir deyişle belirli bir sektör/alan (ör. Tarım, ulaşım, enerji, deniz ortamı, doğa koruma) ile uğraşmakta mı?

Başlıca uzmanlık alanlarımız Biyo-çeşitlilik ve ÇED.

4.4. SÇD'ye dâhil olmak için herhangi bir plan yaptınız mı? Yaptıysanız ne çeşit planlar? Katılımınızın önemli bir kısmını bu planlar mı oluşturacak?

SÇD Yönetmeliği'nin yürürlüğe girdiğinden haberdarız. Ancak daha herhangi bir SÇD çalışmasında bulunmadık. Bazen kurumlar biyo-çeşitlilik üzerinde oluşacak etkiler hakkında fikrimizi sorduklarında ÇED sürecine dâhil olabiliyoruz.

4.5. Kurumunuzun çalışmaları (ör. bilgisi, insan kaynakları, halk ile yapılacak istişarelere katılımı) ve yapısı düşünüldüğünde SÇD uygulamasında karşınıza çıkabilecek en büyük zorluklar nelerdir?

Her ÇED/SÇD sürecine girdi/görüş sağlamaya hazır olmamıza rağmen bu tür paydaş istişarelerine davet edilmiyoruz.

5. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin (SÇD) uygulanması için insan kaynakları ayrıldı mı? Ayrıldıysa hangileri? Ve görevleri nelerdir?

/

6. Diğer paydaşlarla (ör. Diğer STK'lar, akademik kuruluşlar vb.) ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) gibi SÇD süreciyle ilgili kuruluşlarla iletişime geçtiniz mi?

6.1. Günlük mesainizde diğer paydaşlarla ne kadar iletişime geçiyorsunuz?

6.2. Kuruluşunuz ne ölçüde planlama süreçlerini (sadece mekânsal planlar değil- çeşitli plan ve programların hazırlanışını) takip ediyor ve/veya süreçlere katılıyor?

Süreçlere pek davet edilmiyoruz.

6.3. SÇD uygulanmasına ilişkin ÇŞB'den ne tür bir destek almaya (veya tersine ÇŞB'ye destek sağlamaya) ihtiyacınız var?

Bize göre planlama kurumları için STK'ları/dernekleri planlama sürecine dâhil etmek ve STK'lara fikir danışmak üzerine kapasite geliştirme uygulanmalı.

Buna ek olarak, SÇD'ye katılımı sağlanması gerekli olan STK'lardan oluşan, kararlaştırılmış zorunlu bir listenin varlığı yararlı olacaktır.

Fotoğraf

Katılımcı Listesi

EK-V FAALİYET 2.3 KAPSAMINDA TANIMLANAN SÇD ODAK NOKTALARI

KURUM LİSTESİ	ODAK NOKTASI	TEL	e-mail
CUMHURBAŞKANLIĞI			
-Strateji ve Bütçe Başkanlığı			
(Sektörler ve Kamu Yatırımları Genel Müdürlüğü)			
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI			
-Su Yönetimi Genel Müdürlüğü			
(Havza Yönetimi Daire Başkanlığı)	Selçuk COŞKUN	207 5160	selcuk.coskun@tarimorman.gov.tr
(Taşkın ve Kuraklık Yönetimi Daire Başkanlığı)	Alev ALTUNDAĞ	2075935	alev.altundag@tarimorman.gov.tr
(Araştırma ve Değerlendirme Daire Başkanlığı)	Deniz YILMAZ AŞIK	2075780	yilmazasik.deniz@tarimorman.gov.tr
	Aylin OKULDAŞ ÇETİN	2075492	aylin.okuldascetin@tarimorman.gov.tr
	Mustafa DAL	2075131	dal.mustafa@tarimorman.gov.tr
-Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü	Mehmet ERGÜN Seda ERDOĞAN	03122075963 03122075804	ergun.mehmet@tarimorman.gov.tr erdogan.seda@tarimorman.gov.tr
-DSİ Genel Müdürlüğü	Mukaddes ERDOĞAN Nihat ATAMAN	4545288 4545287	mukaddese@dsi.gov.tr nihata@dsi.gov.tr
-Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü	Ömer Faruk HEKİMOĞLU Dursun ÖZDOĞAN	2583043 2583061	omerfaruk.hekimoglu@tarimorman.gov.tr dursun.ozdogan@tarimorman.gov.tr
-Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü	Savaş Karakaya Ahmet Durhan	207 50 00 / 5257 207 50 00 / 5646	savas.karakaya@tarimorman.gov.tr ahmet.durhan@tarimorman.gov.tr
-Orman Genel Müdürlüğü	Ergün ÇETİN	3122963213 Cep: 5057721428	enguncetin@ogm.gov.tr
-Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü	İlhan ÖZCAN Uğur VURAL Merhamet KÜÇÜKAY	0312 258 8499 0312 258 825 0312 258 8236	ilhan.ozcan@tarimorman.gov.tr ugur.vural@tarimorman.gov.tr merhamet.kucukay@tarimorman.gov.tr
-Tarım Reformu Genel Müdürlüğü	Pınar HIŞIR Yusuf GÜRBÜZ Orhan SEZGİN	2588131 2583138 2588136	pinar.hisir@tarimorman.gov.tr yusuf.gurbuz@tarimorman.gov.tr orhan.sezgin@tarimorman.gov.tr
-Hayvancılık Genel Müdürlüğü	Dr. Müge KOSER ELİÇİN Tamer BAYTIN	2587479 2587443	mugekoser.elicin@tarimorman.gov.tr tamer.baytin@tarimorman.gov.tr
-Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü			
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI			
-Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü	Fatih TÜRKMEN Müge ŞANAL	4707513 4707358	fatih.turkmen@ktb.gov.tr muge.sanal@ktb.gov.tr
-Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü			
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI			
-Sanayi ve Verimlilik Genel Müdürlüğü	Damla SAĞLAM ŞATIR Betül KONAKLI BASMACI Dursun KARAKUŞ	201 56 36 201 58 88	damla.saglam@sanayi.gov.tr betul.konakli@sanayi.gov.tr dursun.karakus@sanayi.gov.tr
-Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü	Fusun GÜLMEZ Tuğba DENİZ	2016673 2016625	fusun.gulmez@sanayi.gov.tr tugba.deniz@sanayi.gov.tr
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI			
-Enerji İşleri Genel Müdürlüğü	Nuray N.KURT MUSLUOĞLU Seda BAKIRHAN UYSAL	0 532 473 47 07 2126420/7702	nkurt@enerji.gov.tr sedauysal@enerji.gov.tr
-Enerji Verimliliği ve Çevre Dairesi Başkanlığı	Ümit ÇALIKOĞLU Yasemin KAYA		ucalikoglu@enerji.gov.tr yasemin.kaya@enerji.gov.tr
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI			
-Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü	Osman PEMPEÇİ Merve UZUNÇAKMAK		osman.pempeci@uab.gov.tr merve.uzuncakmak@uab.gov.tr
-Tersaneler ve Kıyı Yapıları Genel Müdürlüğü			
-Karayolları Genel Müdürlüğü	Önur ÖRMECİ E. Sevil Sarıçoğlu	0312449 91 87 03124499182	oormeci@kgm.gov.tr ecokgurses@kgm.gov.tr
-Haberleşme Genel Müdürlüğü	Osman ÇİFTÇİ Şenel Güneş ŞİMŞEK	0507 625 27 59 0532 672 07 47	osman.ciftci@uab.gov.tr sgunes.simssek@uab.gov.tr
-Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü	Büşra Sıla AKSAKAL Yusuf URFAN	03123090515/4637 03123090515/4073	busrasilaaksakal@tcdd.gov.tr yunusurfan@tcdd.gov.tr
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIKLARI			
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	SERKAN BAŞ YURDANUR YILDIZ Mehmet Akif ÜSLU Berrin BEKEM	0533 353 10 86 0533 763 52 23 0(532)2170205 0212 449 94 88	sbas@ibb.gov.tr yurdanur.yildiz@ibb.gov.tr mehmetakif.uslu@ibb.gov.tr bbekem@ibb.gov.tr
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Filiz ÇEBİ Zeynep Karayel	0505 357 64 06 0507 030 70 37	filiz.cebi@mersin.bel.tr zeynkpkrayel@gmail.com
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Gülsün Birçe TÜRK Bükre KOÇ BULUT	0537 063 0442 0530 434 8290	birce.selek@manisa.bel.tr

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Aslıhan KIRMACI Deniz KÜSMÜŞ Zahide TURAN Tuğçe KEKEÇ	0534 722 16 97 0530 866 09 30 0532 505 69 85 0537 874 46 46	kirmaciaslihan@gmail.com denizksms@gmail.com zahide_turan@hotmail.com kekectugce@gmail.com
Sakarya Büyükşehir Belediyesi	Rukiye ÇALIŞ Sevde KILIÇ	537 510 79 53 534 654 93 11	rukiyecalis@sakarya.com sevdeekilic@hotmail.com
Samsun Büyükşehir Belediyesi	Elif ÖZCAN Metin SOYKAN	0 507 524 55 99 0 542 659 63 23	larslan55@hotmail.com
Hatay Su ve Kanalizasyon İdaresi	Mustafa ÖZGÜLER	5351083536	mustafaozguler1@gmail.com
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Melek Lora SAKARLI Ayşe DOLAR	0532 5282504 05065135033	lorasakarli@gmail.com aysemulla@hotmail.com
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	İsmail YAPAR Murat DÜZENLİ Ömer SÖYLEMEZ Hakan ERDOĞAN	0530 882 53 98 0535 361 82 26 0533 703 44 61 0537 512 40 49	ismailyapar1708@gmail.com muratduzenli@gmail.com osoylemmez@msn.com hakanerdogan.60@gmail.com
Adana Büyükşehir Belediyesi	Aydın CİNT Alkan Cafer SÖNMEZ	0 533 516 56 37 0 543 310 91 18	omergoksen@adana-aski.gov.tr
Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi	Mehmet DEMİR Ferhat YILDIZ	0530 042 16 58 0506 962 16 05	demirmemet@gmail.com ferhatyildiz@hotmail.com
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Koray KÖK İrfan İNCE Turgut KÖYLÜ Ahmet Tolga KÖKER	0352 222 69 73 /1252	cevre@kayseri.bel.tr
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	İbrahim AYVAZ	0 505 937 29 15	ibrahimayvaz@kocaeli.bel.tr
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Sinem ŞAYLAN Merve SAYILIR Tuğba ÇEKİN Hatice Yağmur ERGEN	0 222 211 55 00/1596 0 222 211 55 00/1236 0222 211 55 00/1447	sinem.yanar@eskisehir.bel.tr mervecizmelioglu@eskisehir.bel.tr tugba.kivrak@eskisehir.bel.tr yagmur.ergen@eskisehir.bel.tr
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Mehmet Ömür UYSAL Emrah GÜNAL	539 588 78 40 0 506 792 89 08	fesendur@antalya.bel.tr
Ankara Büyükşehir Belediyesi	Ş. Merve Okumuş Betül Yavuz Fazlı TAŞKIN Figen ÇAKIROĞLU	05444663666 05354169816 0531 467 07 34 0507 428 91 02	merve.okumus@ankara.bel.tr betul.yavuz@ankara.bel.tr
Denizli Büyükşehir Belediyesi	Ferdağ ARDAĞ	5444651697	dbakar@denizli.bel.tr
Balıkesir Büyükşehir Belediyesi	Mesut GOKCAN	05543718900	mesutgokcan@gmail.com
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Muammer ÖZGEN Ömer Lütfü AYDIN Muhammet Nuri YILDIRIM Zeynep ARSLAN	0537 965 64 60 0551 220 54 89 536 215 6911 544 561 7301	omerlutfuaydin@gmail.com
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Dr. Özlem GÖRKEN Özgür CANLI Nejla BAYSAN Huseyin ÇIRAK	(232) 293 30 21 0232 293 40 93	ozlemgorken@izmir.bel.tr
Şanlıurfa Büyükşehir Beldiyesi	NURİYE GÖÇER AYTAZ İSA KIRHAN	5323600629 5423495785	nuriyegocer2@hotmail.com isakirhan82@gmail.com
Mardin Büyükşehir Belediyesi	Ali ARI	0534 331 2047	renginali@hotmail.com
Adana Büyükşehir Belediyesi	Hatice Cansu GÜNAN Ferhat SAKLI	05415303122 05517955040	hatice.kadioglu@tekirdag.bel.tr
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Hatice KADIOĞLU Dilek KOYLUC Furkan ARSLAN Taner TAŞDELEN	8504592304	dilek.koyluc@tekirdag.bel.tr furkan.aslan@tekirdag.bel.tr taner.tasdelen@tekirdag.bel.tr
Bursa Büyükşehir Belediyesi	Esra ESER Ayşegül KARAMAN Leyla DOĞAN Esra HALIÇILAR KELLEÇİ	0532 566 8393 0532 92 1777	ibrahimuysal@mugla.bel.tr
Muğla Büyükşehir Belediyesi	İbrahim UYSAL	5543896699 0532 725 77 40	osman.tufan@aydin.bel.tr
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Osman TUFAN Mehmet Emre AKOĞLU Dilara ÇEVİKBAŞ Burçak ALTUN	0507 028 26 46 0546 644 85 90	memhmet.akoglu@aydin.bel.tr dilara.cevikbas@aydin.bel.tr burcak.altun@aydin.bel.tr
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Oğuz YILDIRIM Hasret ÇELEBİ Buse SAĞLAM Şeyma BOĞ	05330146669 05468480165 05434684989 05439393199	oguz.yildirim@ordu.bel.tr hasret.celebi@ordu.bel.tr buse.saglam@ordu.bel.tr seyme.yarilgac@ordu.bel.tr
ASKİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	Kadir Serhat ÖZKAN Hanife Ayla ÇELENK	0537 844 6331 0532 513 6326	kadir.ozkan@aski.gov.tr
İSKİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	Erşans KOÇ Anıl YILMAZ Elif TEZCAN	0216 3018880 0212 301 1286 0212 301 1289	ekoc@iski.istanbul anilyilmaz@iski.gov.tr etezcan@iski.gov.tr
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI			
MEKANSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
(Mekânsal Stratejiler ve Çevre Düzeni Planları Dairesi Başkanlığı)	Dr. Emrah SÖYLEMEZ Pınar ZORAL Dr. Bahar ESER Tutku GÖKALP Ebru ÖLMEZ Özge ÇAKIR	0312 410 23 76 0312 410 23 11 0312 410 24 46 0312 410 23 76 0312 410 23 11 0312 410 24 46	emrah.soylemmez@csb.gov.tr pinar.zoral@csb.gov.tr bahar.eser@csb.gov.tr tutku.gokalp@csb.gov.tr ebru.olmez@csb.gov.tr ozge.cakir@csb.gov.tr
ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			

(Sıfır Atık ve Atık İşleme Dairesi Başkanlığı)	Münüre TÜRKMEN Erdem ÖZMEN	586 30 75 586 32 64	munure.turkmen@csb.gov.tr erdem.ozmen@csb.gov.tr
(Su ve Toprak Yönetimi Dairesi Başkanlığı)	Ali ALBAYRAK Havva KILIÇ	586 32 77 586 32 17	ali.albayrak@csb.gov.tr havva.kilic@csb.gov.tr
(İklim Değişikliğine Uyum Dairesi Başkanlığı)	Teknur ATABEY	586 31 96	teknur.atabey@csb.gov.tr
(Deniz ve Kıyı Yönetimi Dairesi Başkanlığı)	Dr. Menekşe KESKİ Fatih KARGIN	586 31 27 586 31 24	fatih.kargin@csb.gov.tr menekse.keski@csb.gov.tr
TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	Mehmet DEMİR Nurgül VURAL Yakup ÖZBAL Fidan FIRAT	5354019187 05467196552 05383381406 05369265255	mehmet.demir@csb.gov.tr nurgul.vural@csb.gov.tr yakup.ozbal@csb.gov.tr fidan.firat@csb.gov.tr
İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	Mehmet Murat ÜREGEN Sevil UYSAL	303 37 63 508 79 45	muregen@ilbank.gov.tr suysall@ilbank.gov.tr

